

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 13 MAJ 1917.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGEMÅN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

GRÆFVE
CLARENCE VON ROSEN

Till greve Clarence von Rosens 50-årsdag.

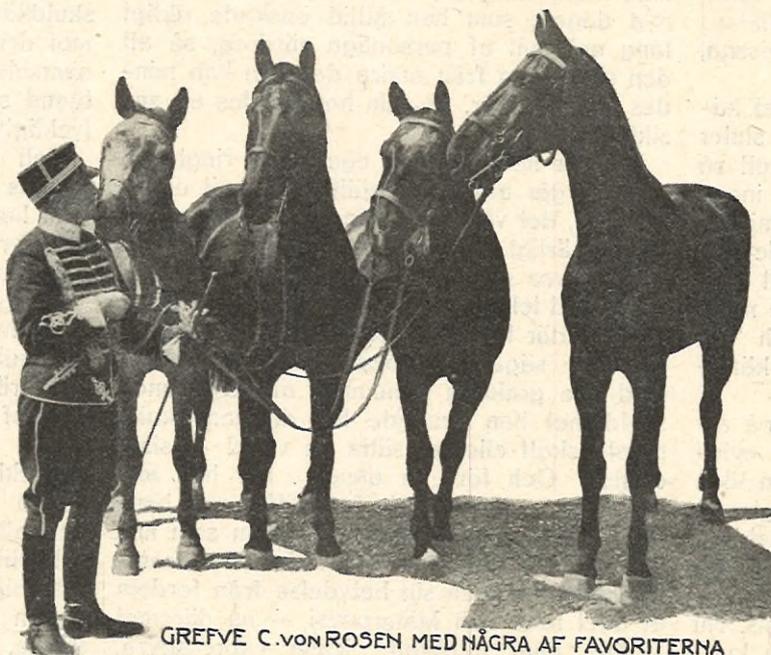
egenskaperna bör man icke glömma hvilken makt Clarence von Rosen varit i svenskt idrottslif. Själ skicklig idrottsman på flera olika områden har han uppträdt som initiativtagare och som mecenat i stor stil för den svenska idrotten. Idrottsparkens anläggning kom till stånd högst väsenligt genom hans frikostighet, men då Stadion skulle byggas, offrade Clarence von Rosen utan tvekan denna plats, som han varit med om att skapa och som han varit mycket fäst vid. För vår kapplöpningssport har greve Clarence von Rosen verkat mycket, och det är tack vare honom som Sveriges bästa kapplöpningss bana vid Jägersro utanför Malmö räddades från förstörelse. Vi känna honom också som intresserad i två modernt anlagda idrotts-tidningar, men på senare år har han koncen-

GRÆFVINNAN
CLARENCE VON ROSEN

FA MANNISKOR I GRÆFVE Clarence von Rosens samhällsställning äro så kända och så som han, populära i ordets bästa mening. Som ung kapplöpningssryttare hälsades grefven, då han susade öfver turfen, af gratispublikens uppmuntrande tillrop: "Heja, Klarénse!" och Klarénse, (med tonvikten på det första e-et) var lika omtyckt och uppburen bland grabbarna med plankbiljett som bland sadelplatsens mest aristokratiska publik.

Det ligger närmast till hands nu då greve Clarence v. Rosen fyller 50 att tala om hans älskvardhet och munterhet, hans andliga och kroppsliga spänstighet, som på allra senaste tiden kommit honom att hemföra nya lagrar som prishoppare, men för de yttre

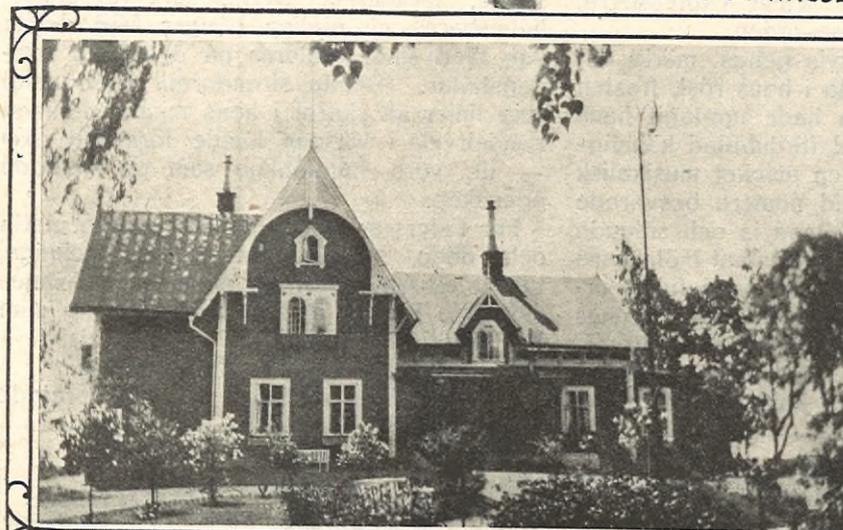

GRÆFVE C. VON ROSEN MED NÅGRA AF FAVORITERNA

trerat sitt intresse på K. Automobilklubben, hvars ordförande han är. Genom honom har klubben blifvit af verklig betydelse, fått internationella förbindelser och på det hela taget gjort en värdefull insats i den svenska idrotten.

Det skulle vara mycket mera att säga om Clarence von Rosen både som idrottsman och som människa. Det sprudlande och impulsiva i hans temperament kommer honom att med intensivt intresse omfatta allt hvad som tilltalar honom och sedan skyr han hvarken möda eller utgifter för att föra sina planer till slut.

Vi meddela här några bilder från greve Clarence von Rosens hemlif på Väsby villa i Södermanland, där han bor med sin grefvinna, f. von Blixen-Finecke.

VÄSBY VILLA

J. BADHUSVIKEN

I spegeln. *Idun* Novell af Erik Norling.

DE TIDIGA SKARGARDSBÅTARNA HADE försvunnit ute i den väntande sommarsöndagen i rök och soldis. Allt som fanns kvar vid kajen var en Vaxholmsbåt och en Värmdöbåt, afsedda för dem som försövit sig och för de ensamma, som inte visste något annat medel än en "rundresa" för att få död på några redan i sig själfva döda timmar, då solen står som högst och ensamheten känns tyngst. Kanske hade båtblodagens styrelser också ägnat en flyktig, medlidsam tanke åt hemlösa kärlekspar, för hvilka Djurgården var för vulgär och Haga en styggelse.

Den unge man, som gick af och an på kajen i väntan på någon och gräpde litet nervöst med händerna i sina kavajfickor, ämnade sig ombord på "Värmdö", men han kunde inte räknas in under någon af dessa psykologiska typer. Han hade aldrig i sitt lif försövit sig; han stod på god fot med sin ensamhet, behöfde minst af allt fly för den; och erotiken — ja, i det fallet kände han sig ungefär som Kraka, som kom till mötet hvarken klädd eller oklädd.

Långsamt och tvekande men dock med en förnimmelse af snart återvunnen frihet hade han den senaste månaden gjort klart för sig, att han inte längre älskade henne som förr, den kvinna han nu gick och väntade på.

Allt hvad han företog sig i förhållande till Ester hade fått en prägel af ansträngd skyldighet. Hans känslor inför henne saknade svikt och värme, de liksom föddes gubbar och voro en börda att bära på. Och ändå var han inte man att säga henne rent ut: jag älskar dig inte mer. Jag vet inte, på hvad sätt förändringen kunnat ske, men jag anar, att den följt samma oförklarligt självklara lag, som kommer markens örter att vissna, när de haft sin tid...

Doffen af dig är inte nu som förr det käraste, det skönaste jag vet. Då jag sluter ögonen och minns den — jag har ju ett så utmärkt luktimne — känner jag ingen sprithning af längtan och jag kan omöjligt drömma in någon annan betydelse i den än i doften af en blomma, af min cigarrett eller af boken jag skär upp, och det är inte mycket. Det är inte det öfversinnliga och "husan-djäkla" du fortfarande begär af kärleken, Ester, gamla flickan.

Jag vet mycket väl, att du gömmer på åtminstone ett tjog bref, där jag kallar evigheten till hjälp för att kunna ge dig en liten svag föreställning om hur omåttligt och orubbligt jag älskade dig och dig endast. Jag vet också, att du så småningom lärde dig tro på mina rymliga ord och lefde dig in i den tron tvärt emot din naturliga skepsis. Nu skäms jag för mig själf öfver att jag kunnat inbilla oss bägge något så orimligt som det jag sagt och skrivit. Men på samma gång skulle jag skämmas öfver att utan vidare säga till dig: förbi, slut. Tvärtom har jag alltid svarat undvikande eller positivt lögnaktigt, då du på sistone frågat mig, om jag ville bli fri från dig — frågat mig med den lidelsefulla frängtan till uppriktighet och sanning, som är smärtsammast för dig själf.

Nej, han vågade inte vara den som rock isär det tunna bandet. När han tänkte på hur hon åldrats det senaste halfåret och i synnerhet under denna starka vår, hur blicken fått ett uttryck af vissnande viol, som

kärlekslösa händer rört vid, hur hennes läppar bleknat, kindens båglinje slappnat, erfor han en känsla af medömkan. Men i denna medömkan hade hjärtat ingen del. Han kände intet behof af att godtgöra, skydda och hjälpa, att ta henne i sin famn, som ofta förr då han gjort henne ondt — han kunde icke känna det numera. Hans medömkan var närmast i släkt med motvilja, den frisks instinktmässiga motvilja mot en som ligger sömnlös om nätterna och gör lifvet onödigt svårt för sig. Ibland hade han velat knuffa till henne och säga: låt bli det där, kvinna! Du får inte bli mager och blek och se ut som en tragisk musa för min skull. Jag vill inte ta på mitt ansvar, att du vantrifs i världen. Det är ju helt enkelt löjligt af dig att sitta kvar och stirra på det grånande minnet af en lycka. Världen är stor och full af öfverraskningar, och kunde du bara fetma litet, kan du nog få dig en fästman. Annars har du ju din violoncell; den ensamt skulle jag hålla mig till, om jag vore du.

Hon lät honom vänta. Hennes dröjsmål relade honom en smula. Hennes lust att ligga länge om mornarna, hvari han under kärlekstiden sett ett uttryck af kultur och nedärfd förfining, endast förtröt honom nu. — Skönt, att jag aldrig hann bli gift med den kvinnan, tänkte han; det måtte kännas bra obehagligt att ha en hustru, som har andra vanor och andra favoriträtter än sin man...

Den här utflykten åt skärgården förstämde genom sin meningslöshet. Han hade vaknat i morse med en tydlig förnimmelse af att redan hålla någonling vissnad i sin hand, en förfelad dag. Eljes var det hans natur att med friskt morgonlynne tacksamt se mot den nya dagen, som han alltid önskade riktigt lång och full af personliga särdrag, så att den skilde sig från andra dar och han mindes den efter år, så som han mindes ett ansikte.

Hvarför hade han då egentligen ringt upp henne i går afton och själf föreslagit utfärden? Ja, det var en öppen fråga. Han kunde inte ärligt förklara, hvarför han gjort så. Faktum var dock, att han gått in i en madrasserad telefonkiosk i en butik med ett litet papper, där han noga skrivit upp, hvad han ämnade säga, och begärt hennes nummer med de gråkalla känningar af besvärande skyldighet han brukade ha, då han skulle betala skatt eller omsätta en växel — sista dagen. Och förr en gång... hur helt anorlunda... då hade de fem siffrorna i hennes telefonnummer klingat samman som någon italiensk sonetrad och ordet Vasa framför hade fått igen sin betydelse från fordom af ädel race och Mälarpoesi — nu däremot tänkte han uttråkad: Vasa expressbyrå, Vasa fotogenaffär, Vasa-orden...

Hon hade naturligtvis genast märkt det tvungna och konstgjorda i hans röst, frosten öfver hans ord. Hon hade upptagit hans stämning i sin själ med fördubblad känslighet, eftersom hon var en mycket musikalisk kvinna, och som alltid numera besvarade hon hans lätta frost med is och stängda horisonter, liksom hon förr kunnat möta hans hjärtas lite tveksamma vår med full sommar, med blommor ingen drömt om. Hennes stämning hade plötsligt blifvit så långt af lägsen i telefon, som om hon ståt nere i Malmö, med tankarna ännu längre borta,

kanske fångna i någon saknad förvärf för flera år sedan i Tyrolen, då luften var kyligt vin och en liten svartögd italiensk musiker tillbad hennes blonda hår.

Icke dess mindre hade hon svarat ja till hans ihåliga förslag om något så torfligt som en söndagsutflykt, det snabba ja en hemligt kvarlevande förhoppning kan inge i själfva dörrstängningens ögonblick. De hade sedan växlat några betydelselösa ord om dagshändelser utan intresse, och Bertil hade knappt kunnat uppfatta, hvad Ester sagt.

— Djäklar anamma, tänkte Bertil, i går kväll, i natt och nu medan han väntade — så dumt, att hon sade ja genast utan vidare. Jag hade bra mycket hellre velat sitta tillsammans med någon annan, hvem som helst, ja, i värsta fall med Josef Aronander, som sedan sju år förbereder sin doktorsafhandling "Om humorn i Atterboms Lycksalighetens ö" och just inte hör till de roligaste. För att inte tala om med hvilken djup glädje jag föredragit ensamheten, en promenad med mig själf, och sedan en bok, naturligtvis en klassisk.

Men se där kom hon ju äntligen! I bil, eller som hon hellre sade efter sin senaste vistelse i Berlin: auto. Hon var svarklädd från topp till tå, som vanligt på sista tiden, och hon bar flor. Svart siden, som en brud, i elfte timmen hämtad från öfverblifna kartans öar. Svarta kläder och flor midt i denna blommande luftiga juni... åh fy!

Han gick emot henne, så likgiltigt som när han vid båt eller tåg tog ett steg emot hotellpiccolon med hans bagage. Men samtidigt hade han en liten, helt liten bitter känsla af skygghet och osäkerhet, ett slags skuldkänsla, med taggen vänd utslutande mot den han gjort illa, ungefär samma förnimmelse som då han hälsade på någon bland sina forna lärare, af hvilka de flesta lyckligtvis voro döda.

Helt främmande mötte han hennes blick, hennes stora, litet högdraget sorgsna blick, som han liknat vid stilla insjöar, vid fuktiga stjärnor och vid — nej, det kväljde honom att komma ihåg allt...

De gingo ombord utan att ha något att säga hvarandra. Men Bertil köpte sina fickor fulla med tidningar för säkerhets skull.

I Strömmen åt Söder glitrade det alldeles hvitt af ousinligt sommarljus.

Beckholmen, Valdemarsudde, Manilla, Täckas udden, Sjötullen gleda sakta förbi, och allt var försommarblankt och idylliskt.

Bertil och Ester sulto på öfre däck på fällsolar med ryggarna mot konversationshytten och betraktade landskapet utan intresse, isynnerhet Bertil, som var stockholmsbarn och otaliga gånger farit denna väg med sina föräldrar på öfverfulla söndagsbåtar. Denna strandprofil hade ristat sina linjer så skarpt i hans minne, att inga reseintryck i världen kunde försvaga dem — de voro outplånliga som en medfödd egenskap.

För Esters syn stodo omgifningarna platta och döda som kulisser och lite töckniga, därför att hon visste, att mannen vid hennes sida inte längre älskade henne och — som hon trodde med ett litet kvinnligt felslut — följaktligen aldrig hade älskat henne.

Bertil pratade nästan i ett. Han pratade

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 7.50	Helt år.....	Kr. 9.50
Halft år.....	3.90	Halft år.....	5.—
Kvartal.....	2.—	Kvartal.....	2.50
Månad.....	0.80	Månad.....	0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Stockholm.		Stockholm.	
Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.		
Kl. 10—4.	Kl. 9—5.		
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47		
Kl. 11—1.	Kl. 9—5.		
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.		

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
30 öre efter text.	35 öre å textside.	35 öre efter text. 40 öre å textside.	20% förh.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förh. för särsk. begärd plats.	

C. G. Rosenberg foto.

I min ateljé. En jättemålning af professor Emil Österman.

I DAGARNA HAR PROF. EMIL ÖSTERMAN fullbordat en jättemålning "I min ateljé", där ett sällskap af 26 personer, däribland flera berömda konstnärer, framställas, samlade i konstnärens ateljé vid lampljus. Samtliga äro återgifna nästan i kroppsstorlek och målningen har en dimension af $3\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ m. Professor Österman lär ha arbetat på den väldiga dukens fullbordande i sex år. Under tiden har ett par af sällskapet aflidit. In-

tresset samlar sig kring professor Emerik Stenberg, som ses i tafans högra fält tydligen berättande en historia. Vänd emot honom vid bordets kortsida sitter prof. Curman, som i lifstiden var lärare i anatomi vid konstakademien. Längst till vänster vid bordet sitter Reinhold Norstedt och på hans högra sida sitter prof. Kallstenius. Herrarna vid skåpet äro från vänster till höger: Anton Genberg, Wilh. Behm och något bakom dem

prof. Erik Lindberg. Damen vid bordet med barnet i knäet är professor Östermans fru och den hvithåriga damen till vänster om henne, professorskan Curman. Bakom fru Österman synes hennes man, konstnären själf. I dörröppningen mellan två damer ser man en skymt af prof. Alfr. Bergström. Bakom prof. Emerik Stenberg i tafans högra fält ser man konstnärens broder Bernh. Österman och t. h. om honom prof. Hjortsberg och Wilh. Smith.

om slugor och villor, ångare och sjökaptener och alla sorters träd, luft och vatten. Han berättade anekdoter, som hade så litet som möjligt med högre sjäslif att göra och ändå inte voro vidare kvicka. Hur tydligt kände hon inte i allt detta igen honom sådan han blifvit alltmer på sista tiden, den tillgjorda lugna lifligheten i tonfall och ordval, hans ifriga sökande efter samtalsämnen, som höllo sig inom det alldagliga, hans glatta undvikande af att beröra känslor och tankar, sådana som de alltid brukade kunna språka om förr, vackra och egendomliga känslotankar, som kommo till dem alldeles af sig själfva, om de också gingo på de fulaste gator i Stockholm. Hans böjelse att haka sig fast vid ting och bagateller hade stegrats vid hvarje nytt sammanträffande — och det plågade henne att sitta och lyssna till hur han utan henne kunde stå i ett så godt förhållande till tingen, kanske också till människorna, kvinnorna... Hon blef tyst, nästan stum, och så småningom tystnade äfven han. Det var det en tung och besvärande tystnad, som bröts endast af

maskinens dofva slag och vattnets brus kring propellern. Passagerarna voro rätt få och sutto spridda, slappt lutade öfver söndagsbladen.

Biljettförsäljaren började gå omkring och skramla med sin väska — en finmig yngling, hvars röst redan lät öljock.

— Rundresobiljetter, två, sade Bertil och gräfde efter sin portmonnä, motvilligt, ty han hade blifvit ganska snål den senaste tiden, allt snålare på sina pengar ju mer hans känslolif återtog rimliga mått.

— Ni går väl på yttersidan om Vikön och Baggensund?

— Nä, vi går innanför påden här turn, sade biljettkarlen och skramlade drygt med sin kassa.

Bertil rök till som vid surret af en förarglig insekt. Ofrivilligt vände han på huvudet och såg Esters ögon fästa på sig, för första gången sedan de sligit ombord, och han såg deras djupnade blick af spänd och ångestfull iakttagelse. Den blicken tycktes vilja säga honom: Kan du verkligen förbli kall nu också? Om du kan det, så besvär

jag dig vid den sista glimten af vår kärlek att hindra båtens gång genom Baggensund, om du så skall mörda kaptenen vid sin ratt... Gör du inte det, är du ingen gentleman... Eller var det bara ett spel af Bertils fantasi, att han uppfångade allt detta ur hennes blick?

Det var fatalt det här i alla fall, men det kunde nu inte hjälpas. På båten sutto de och framåt fördes de som på ryggen af vidundret Ode själfv. Baggensunds gård måste de förbi, lätt infill strändernas vassar och alsnår. Med eller mot sin vilja skulle de återse dessa platser efter nära tre år.

— Förlåt mig, Ester, jag trodde så säkert, att båten skulle gå utanför Vikön. Hade jag vetat det här, hade jag valt oss en annan ångbåt, utåt, hvar som helst...

— Det tror jag nog. Det tror jag dig om. Du känner dig väl obehagligt träffad, generad af att återse och att minnas.

Han svarade lugnt och med ett plötsligt glitterstänk af godt lynne:

— Du underskattar min fantasi en smula, om du tror, att jag inte kan tänka på något an-

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Praktkatalog gratis
- - och franco. - -

Stockholm och Göteborg.

nat än på det jag för tillfället ser framför mig och det som någon gång stod i sammanhang med detta. Hvad hindrar mig att nu snart vid åsynen af skogsbackarna kring Baggesund tänka t. ex. på Dante i Conrad Ferdinand Meyers novell eller minnas någon värfrukost på Djurgårdsbrunn, långt innan vi två kände hvarann? Hvarför skulle jag nödvändigt... hm...?

Ester hade rest sig upp tvärt och häftigt. Hennes häftighet var naiv, den förrådde, att hon ännu inbillade sig ha kvar någon makt öfver honom, kanske som förr kunde bereda sig på att få lyssna en halftimme till hans ånger och bön om förlåtelse. Smal och rak, engelskt uppfostrad stod hon där med sin engelska roman i handen, en teosofisk roman.

— Här är blåst och för mycket sol. Jag sätter mig på andra sidan och läser, sade hon. Bertil hörde med lätthet gråten under hennes hvassa tonfall.

Hon gick.

Han satt kvar och såg ut öfver det hvita spelande sommarglittret på fjärden. Och trots allt mindes han...

Den där hösten två år i höstas på det lilla familjepensionatet vid Baggesund. Det var aftnar i september; dimma smög in från hafvet, ekarna susade om en lång höst, en lång, lång vinter, och de mörka kvällarnas första lampa brann i gårdarna. Då dref honom höstens och ungdomens förtviflade ensamhetskänsla till en kvinna — den enda unga kvinnan inom räckhåll. Darrande, med barnsliga ord hade han bedt om hennes kärlek, så som man ber om en hjälp och ett hem för sitt hjärta. Och hon hade gett honom sin kärlek — länge nog med stolt återhållsamhet, men sedan friare, varmare. Så skänkte de hvarandra den erotiska kärlekens välsignelselösa bröd och vin under ett par år och höllo af och plågade hvarandra så intimt som om de redan varit giffa — tills en dag ungdomens dunkla lufsängest, den där dimman, som egentligen var vårens, drog bort från hans själ och luften blef klar, den inre ensamheten en oanad lycka. Då behöfde han inte längre älska någon särskild öfver allt annat i världen.

Ångbåten hade svängt kring en udde. För att alljämt få sitta i solskenet flyttade sig Bertil några steg och satte sig snedt framför ingången till konversationshytten. Spegeln därinne på den motsatta kortväggen fyllde nästan hela dörröppningen för hans blick och återgaf stränder och vatten med skärpta emaljklara färger, allt som de glidit förbi sommarljusa. Men spegeln visade honom också en del af hyttens inre, det hörn Bertil hade närmast sig och som han inte kunde se annat än i spegeln.

Där satt lutad i halfskuggan en ung dam och läste eller låtsade läsa en bok. Hon satt ensam. Spegelramen skar af hennes bild vid midjan, så att han slapp att se sittningens osköna kroklinje, men nere vid golfvet stucko hennes fötter fram, små med branta vrister, och den ena foten vaggade sakt öfver tröskeln som för sommarbrisen. Bertil sökte hennes ansikte djupt inne i spegeln. Hennes hår var gyllenbrunt som den varma skuggan kring hufvudet, hennes hy friskt blek och tjuguårigt rosigt.

Han tyckte, gudarne vete hvarför, att han måste ha något namn på henne, och han kallade henne Astrid, kanske därför att han aldrig känt någon med det vackra namnet, om han undantog hjältninnan i en roman för många år sedan. Han påminde sig också ha sett i någon ordbok, att Astrid betyder: den till kärlek villiga.

Hon slog ännu inte upp ögonen utan fort-

satte att läsa, men af ett visst uttryck i hennes ansikte tyckte sig Bertil märka, att bokens tunna figurer blefvo ännu tunnare, som drömmens kort innan man vaknar.

— Se, hon ljusnar af tillfredsställelse öfver att fantasins uppmärksamhet slappas, tänkte Bertil och iakttog ansiktet i spegeln. Hon är tydligen inte litterär och hon har tagit till en bok på måfå i brist på trefligare och levande sällskap. Sunda sinnen alltså... rätt sympatiskt.

Med detsamma såg hon upp. Deras blickar möttes i spegeln mot bakgrunden af valtrad och blå sommarfjärd, möttes och gled från hvarann och möttes åter, sökande, lekande, in i hvarann och ut igen i ett fladder öfver speglad sjö, fågelaktigt och lustigt.

Bertil fann på att låtsas uppmärksamma någonting ute på fjärden; sålunda fick han tillfälle att visa henne sin profil, som var det bästa han hade — klara och fint kraftiga linjer, liksom skurna på en kamé, präglade på någon minnesmedalj öfver en skald eller en ung hjälte. Mot den ljusa blå fonden i spegeln måste denna bild göra sig särskildt väl för några sekunder.

När han åter vände sig en face och lät sig fångas af hennes blick, fann han en ny eld i dess ungdomliga strålkraft, ett varmt närmande. Boken hade hon nu lagt ned i sitt knä, och det såg inte ut, som hon skulle vilja lyfta den så snart igen.

— Hon har nog ett visst historiskt sinne också, tänkte Bertil, eftersom hon kan finna behag i min litet djärfva och omoderna profil. Vår tids genomsnittsmak hyllar ju eljes små uppnäsor och låga raka pannor.

Han kände sig lifligt stimulerad, och hans hjärta slog högt af spänning och förväntan.

Lilla Astrid var ingen blyg flicka. Hon var genast inne i situationen, och det var egentligen hennes blick, som ledde sommarleken. Med en frank sällskapsvana från sport och one step inom den högre medelklassen sade hennes blick till Bertils: då inte ni presenterar er, så talar jag om, hvem jag är. Jag är kvinnan.

— Det märkte jag nog strax, men så till den grad, det trodde jag ändå inte.

— Ah min herre, försök inte bli näsvis. Jag kan nog vara på min kant, om jag vill.

— O, nej, jag ber er...

— Var inte rädd. Jag tycker flickorna förr i tiden var fäniga med sin tafatthet.

— Det är allt bra längesen det fanns några tafatta flickor, och Gud vet, om det någonsin funnits.

— Jo, på landet, sade Astrids blick med en skymt af föräkt, afsides på gamla herrgårdar, för att inte tala om prästgårdarna, hahaha... Apropå landet så skall jag fara till direktör Lövlunds sommarnöje, Monte Carlo — stor, härlig stenvilla och tennisplan — jag blir där en hel månad. Jag skall bada strandbad — sumpar är ju till för gamla tanten. Vi badar förstås tillsammans, flickor och herrar, och simdräkt bryr vi oss inte om, det är mycket hälsosammare utan, och modernare... Har du lust att komma med?... Bertils blick halkade ofrivilligt litet åt sidan, mest därför att hennes ögon så plötsligt duade honom.

— Joo, jovisst har jag lust... Jag har en alldeles förfärlig lust... Jag känner mig till och med redan litet svartsjuk på de där andra herrarna, direktören och hans affärsvänner. Jag tror jag älskar dig.

Astrids blick skraftade, full af ungdom och böljglitter.

— Jag simmar långt, långt ut till en liten röd klippa, så pass röd den kan vara här på östkusten. Där lägger jag mig ensam i

alla möjliga ställningar och låter solen smeka och bränna mig. Vill du komma med och hjälpa solen?... — O ja, Astrid! Och tänka på ingenting. Bara känna. Luften, solskenet, hvarandra.

Bertil och Astrid förenade sina spegelblickar i ett möte af den djupaste nyfikenhet, och det lilla skärets höga strandgräs susade för deras öron...

Då med ens förmörkades sommarljuset i det blå och valfnets hvita glitter upphörde att spela — svarta moln svepte öfver allsammans — en svartklädd gestalt skymde landskapet i spegeln — Ester stod midt för dörröppningen. Hon var mycket blek.

På en sekund hade hon uppfattat allt det, som skedde i spegeln mellan fyra ögon, och sett Bertil leka sommarleken med en främmande ung kvinna.

Lika hastigt drog sig den svartklädda gestalten tillbaka, och åter lyste junistränderna, speglade emaljklart grönt och blått med det hvita solregnet öfver.

Bertil såg Baggesunds uddar försvinna längst borta i spegeln, liksom flyende. Han hade alls inte lagt märke till när de foro förbi där. Ester hade fått återupplefva Baggesund ensam.

Bertil reste sig och gick ut på däckat, som nu låg folktomt.

I en stol föröfver satt Ester framåtlutad, bortvänd, med näsduken tryckt mot sitt ansikte...

Han kunde inte begripa, att hon hunnit så långt bort på ett så litet ögonblick.

Han gick fram till henne. Han hade redan i någon mån lyckats bemästra sin förgelse öfver hennes sätt att komma olägligt och störa sommarleken.

— Har Ester fått sot i ögat från skorstenen, sade han. Det fick jag också en gång som skolpojke. Det sved och stack ohyggligt, men mamma lade på en aseptinkompress. Då fanns ännu inte salubrin...

Hon svarade honom inte, såg inte ens upp ur näsduken, endast vred sig undan litet mera.

Bertil dref akteröfver.

Baggesundslandet var nu en disig strimma i fjärran.

— Stackars Ester, så häpen hon blef, och så ledsen. Det trodde hon mig inte om. Och ändå var det ju bara i spegeln allsammans.

Han började gå af och an kring konversationshytten och spejade genom alla fönstren med förväntansfull spänning. Men den unga flickan därinne, som kanske inte ens hette Astrid, läste i sin bok med en uppmärksamhet, som knep ihop hennes läppar. Hon såg i själfva verket ut som om hon aldrig hade badat tillsammans med någon annan än sin mor och sin bästa väninna.

Bertil blef förtretad och ganska nervös vid denna ledsamma upptäckt. Hans fantasi stod stilla.

Besättningskarlen med den öltjocka rösten ropade namnet på en brygga, och lilla Astrid, eller hvad hon nu hette, drog skyndsamt till sig en väska, ett paket och en påse med bakelsefläckar, gick ut ur hytten, lämnade den bakom sig alldeles likgiltigt och steg ned för trappan. Hon gick förbi Bertil utan att se på honom. Hon var så vacker, att man kunde vilja oskadliggöra henne, och hon rörde sig med detta rejsamma nöjda, lätta flicklugn, som sårar unga mäns egenkärlek och kommer dem att känna en sorgsen svartsjuka på hela världen.

Efter en liten stund såg Bertil henne klifva i land på en typisk sommarudde, där svenska flaggan vajade med något ordenssällskaps flagga under sig. Hon hälsades välkommen af flickor i hvitt och unga herrar, just sådana

som Bertil tyckt sig skymta i hennes ögon i spegeln. Hon skrattade och skakade hand med alla, den korta tunna kjolen fladdrade, och det som var under hennes genombrutna strumpor lyste tillbaka upp mot Bertil med en skönhet, som ingaf hans själ vrede och vemod.

— En såndär borde inte få gå lös midt på ljusa dagen, mumlade han... Ack, aldrig mer får jag se henne igen, den ljuvva. Och med henne har jag ändå lekt sommarleken — i en spegel.

Hans misstämning lättade för en bris från fjärdan och flydde — det var en doft af hans barnoms somrar i denna bris från hafvet. Och hafvet själf blänkte i ett gaff och försvann bakom holmar.

Han valde sig omsorgsfullt en god plats, beställde upp några påbredda smörgåsar och njöt dem med hela sin friska sjöluftsapfitt, medan tankarna sväfvade behagligt.

Långt föröfver satt Ester och drack te, troligen med cakes och marmelad. Det gladdde honom att se henne tugga.

Ångbåten hade vänt och på sin återväg åt staden tagit upp en hel del folk vid bryggorna. Snart fyllde väl ett tjog personer afståndet mellan Ester och Bertil, snart slapp han att se henne, äfven om han vände blicken föröfver.

Bertil satt och önskade uppriktigt, att någon medelålders gentleman blefve förälskad i Ester, och hon i honom. Kanske kunde det inträffa redan i kväll. Modet i år med de korta kjolarna var gynnsamt, Ester hade vackra ben, raceben, och nästan vid hvarje brygga kom det på några herrar, som hade ätit festmiddag ute hos bekanta och druckit punsch ända tills båten blåste vid bryggan men på samma gång hade kvar sedan gymnasistiden någon ren dröm om en kvinna med andliga intressen och ett själförbund till dagarnas ände.

Människorna gingo ut och in i konversationshytten. Den glömska spegeln återgaf bilder, alla lika froget, gamla och unga. Men för det mesta stod den tom och blank.

Solljuset föll snedare, mindre luftigt och eggande. Dagen begynte sakta åldras, men ännu skulle det dröja, innan den långa vemodsklara kvällen komme.

— Kärleken, sade Bertil för sig själf och såg ned i det ilande vattnet, kärleken den kan ingen hålla kvar. Han kommer och går, kanske i synnerhet går, fortare än lyckan gör, ännu mer hemlighetsfullt och spårlöst. Kärleken måste vara ett alldeles särskildt väsen, som flyger omkring i luften, intar människan helt och enväldigt för en tid framåt och så med ens lämnar hennes känslor och tankar fria, blanka och tomma just som spegeln jag ser lysa orörlig därinne i hytten. Kärleken själf är inte en känsla och inte en tanke, är inte en del af vårt jag, utan något särskildt för sig, som ingen bland oss kan råda öfver, allra minst när det gäller ens eget bröst. Men det är svårt för de flesta att inse detta faktum utan att skrika sin lilla protest och gråta och ligga sömlösa. Det är svårt för de okonstlade unga af folket, som dansa och skratta däruppe i Fjäderholmarnas paviljong, och lika svårt för Ester och hennes väninnor, som läsa böcker och borde vara kloka. Ester... jag kan inte se henne längre nu för passagerarnas skull och jag behöfver väl aldrig mera se henne, om inte på gatan af någon refsam slump. Med henne var jag frolofvad i två år... två långa år, som voro kortare än denna korta dag...

Så sund var Bertil, att hans sinnesstämning sjönk, allteftersom dagen närmade sig kväll och han kunde känna tidens fragik starkare än eljes, som ett grepp kring hjärnmusklerna. Så också nu. Alltid mot skymningen klämde honom en lifen ångslan inför hans hjärtas ensamhet bland vänner, yrkesbröder, bekanta, medan tiden ilade. Det låg väl i hans innersta väsen en lifen kvarleva af barnet och den känslolösa vilden, som ryser mot mörkret och söker sig famn och skydd och gemenskap, illusionen af befästad ro. Det var det tyfsta nödropet djupt inifrån, som dref honom till kvinnan på nåd och onåd en föcknig septemberkväll för mycket länge sedan. Han skulle inte mera lyssna till detta allt svagare rop, inte i dag och inte i morgon, inte så långt han kunde se framåt. Men sedan...

Dock — nu var nu, och han visste af säker erfarenhet, att han skulle vakna nästa morgon och förnimma sig själf med svalvt välbefinnande, hälsa dagens ljus med förtrostan i klarnadt medvetande om en personlighet inom slutna linjer. Då skulle till och med flickan "Astrid", den häftiga längtan hennes bild uppväckt, vara långt borta och spegeln ren, utan otålighet väntande nya ansikten.

Märta Lindqvist.

Uppsalastudenternas poetissa.

ATT LIFSGLADJE OCH STUDENTER HORA ihop, det vet hvar man, men hur är det med studenterna och glädjen? Det finns många som inbilla sig att

"När en flicka hvita mössan på sitt hufvud tar till Uppsala far," — — — —

då går det så här:

"För det första förläser hon sig ofelbart, det blir uppenbart inom kort, rätt snart!"

Ja, det var förstas oundvikligt att falla in i någon af Märta Lindqvists visor, då man ger sig på ämnet Uppsala-studentskor. Ty fil. mag. Märta Lindqvist har diktat mycket och delvis vackert, men mest satiriskt om sina kamrater i Uppsala Kvinnliga studentförening. Tack vare henne veta vi nu, att studentsångens "inga sorger än i våra sinnen bo" äfven kan tillämpas på de kvinnliga medlemmarna. Hör bara fortsättningen på versen om studentskan, som "förläser sig ofelbart":

"För det andra hon på boston och onestep sig förtar, för det tredje blir hon kär i någon oförmånlig karl."

Ja, så skaldar Märta Lindqvist till föräldrars och målsmäns uppbyggelse. Denna visa är inlagd i ett af de många spex, som fröken Lindqvist medverkat i både som författarinna och dramatisk-lyrisk artist. Men själf vill hon aldrig ta äran af författarskapet på sig. Jag har stöpt om en massa spex, men aldrig skrivit något, undskyller hon sig med en allför stor blygsamhet.

För närvarande dväljes hon på Svenska Dagbladets redaktion, och i spalterna synes hon hufvudsakligen under märket Quelqu'une. Men Uppsala drar och på Kvinnliga studentföreningens 25-årsjubileum hade fröken Lindqvist återvänt till de gamla gudar och uppträdde som förr i spex, oerhördt populär och uppskattad af kamraterna för sina visor, både de nya och de gamla. En af dessa, som finnes införd i Uppsalastudenternas nyutkomna visbok är "Vårvisa", som går på melodien Ship ohoy! och som återgifves här nedan. Visorna gå vanligen på kända melodier, och det är alldeles som sig bör och som det brukas i alla bättre revyer. Revylagern vinkar ju tydligt nog i fjärran, om författarinnan vill stiga ner från sina akademiska höjder. Här följer nu

VÅRVISAN.

AF MÄRTA LINDQVIST.

Det bodde en studentska i en gård vid Bäfvernsgränd, hon hette Rosmarin, och hon var illa känd, förty hon gick i höga kängor med metershöga skaff och i en knähög krinolin af taff.

På studentskor kan man aldrig blifva riktigt klok, minsann!

Det är något med studentskor, som ej definieras kan

Och studenterna om våren, det är någonting till lif!

Hålla reda på dem då, hvilka vägar de månd' gå, kan ej ens en detektiv.

Och midt emot den lilla Rosmarin vid Bäfvernsgränd

det bodde en student, och han var illa känd.

Han hette Korklund, och dvaldes uppå Flustret mer,

än akademiskt studium medger.

På studenter kan man aldrig blifva riktigt klok, minsann!

Det är något med studenter, som ej definieras kan. Och studenterna om våren, det är någonting till lif!

Hålla reda på dem då, hvilka vägar de månd' gå, kan ej ens en detektiv.

Och vintern gick, och våren kom, och lilla Rosmarin,

hon grät på kammarn sin uti sin krinolin,

förty hon skulle nästa dag, fastän så dum som spån,

tentera grekiska för Nachmanson.

På Nachmanson man aldrig nånsin blifver riktigt klok, minsann!

Det är något visst med honom, som ej definieras kan.

Och herr Nachmanson om våren, det är någonting till lif!

Hålla rätt på honom då och de vägar han månd' gå, kan ej ens hans — hulda vif.

Och midt emot vid Bäfvernsgränd satt fil. stud. Korklund ock,

han sina händer vred, och slet sin blonda lock, förty han skulle nästa dag — o, vända och betryck! —

tentera om Beowulf för Schück!

Ja, se Schück, på honom blir man aldrig riktigt klok, minsann!

Det är något visst med honom, som ej definieras kan.

Och professor Schück om våren, det är någonting till lif!

Hålla rätt på honom då och de infall han kan få, kan ej ens en detektiv.

Den nästa dagens affonstund stod lilla Rosmarin på Fyris' strand vid Kap allt i sin krinolin.

Hon spruckit nyss för Nachmanson och tänkte därför gå

och dränka sig i Fyris' vågor grå.

Se, på Fyris kan man aldrig blifva riktigt klok minsann!

Det är något visst med Fyris, som ej definieras kan.

Och se, Fyrisån om våren, det är någonting till lif!

Hålla reda på den då, hvilka vägar den månd' gå, kan ej ens en detektiv.

Men när hon skulle klifva i med taff och skaff och allt

och stod och sjåpa' sej, för vattnet var så kallt, så skådar hon på andra strand, så blek som af en zwück,

herr Korklund, hvilken spruckit nyss för Schück. På tentamen kan man aldrig blifva riktigt klok, minsann!

Det är något med tentamen, som ej definieras kan. Och tentamina om våren, det är någonting till lif!

Hålla reda på dem då,

hvilka resultat de få,

kan ej ens en detektiv.

När själfmordskandidaterna uppå hvarandra såg,

begynte andra tankar gro i deras håg, och fil. stud. Korklund sa: "Å nej, ska fröken dränka sej?"

Kom hellre med till Flustret först med mej!"

För på Flustret kan man aldrig vara riktigt klok, minsann!

Det är något visst med Flustret, som ej definieras kan.

Och se Flustret just om våren, det är någonting till lif!

Hålla reda på det då, hvilka följer det kan få,

kan ej ens en detektiv.

På hvar sin strand längs Fyrisån nu gingo han och hon,

och sprallna' fill allt mer—allt fram till Islandsbron.

SPALTEN OM BÖCKERNA

ELDENS ÅTERSKEN, SIGFRID SIWERTZ' senaste stora roman, som i julas utgafs från Albert Bonniers förlag, är den första skönlitterära boken här hemma, i hvilken svenskt nutidslif ställes i världskrigets belysning. Författaren har påtagligen det icke-svenska temperament, som besitter seismografens egenskap att ge utslag också inför aflägsna eruptioner.

Diktarne skulle ju eljes vara de första inom nationen, som rönte ett synbart intryck af världstormen, först gafve tunga åt de stämningar och impulser kriget framkallar hos ett neutralt folk. Men "de sofva, våra höfvitsmän" eller gå och pyssla i en inbillningsvärld, befolkad antingen af det förflutnas skuggor eller af dagens människor med indifferentismens något blekfeta hy.

Men Sigfrid Siwertz har med sin nya roman ådagalagt sin vilja att ej vara ett stumt vittne till den stora böljegången, samtidigt som han söker afläsa nationens sinnesbeskaffenhet i dess handlingar.

Den röda belysning, i hvilken han ställt sina figurer, har ingalunda en förskönande verkan. Messtadelns är det krassa individer, som bära handlingen i skådespelet: hänsynslösa jobbare som Betjeman, egoistiska och slappa njutare som skådespelaren Patrik Ahlborn, bittra torra ämbetsmän, epikureiska filosofer med förstämnd resonnansbotten o. s. v. I denna grupp af petrificerade hemmasvenskar går aktuarien Lennart Ahlborn och tumlar med en mängd tankar, som egentligen borde vara portförbudna i en korrekt svensk ämbetsmans hjärna. Men han har nu en gång gripits af kamplidelsens eld, trots omgifningens tryck och "verkets" dammiga och sömngifvande pappershögar. Under fyllandet af sina militära plikter som medlem af kustbevakningen i ett stycke svensk skärgård analyserar han krigets väsen och kommer därvid till slutsatsen att vapenleken, som allt annat, har två sidor: å den ena blodet, smutsen, råheten, å den andra hjältemodet med dess komplement själfuppoffringen. Det torde vara inför sådana bokens partier man höjt några nervösa rop om aktivism. Och utan tvifvel är Lennart Ahlborn aktivist, på samma sätt som hvarje ung man, hvilken ej delar fredsideologens utopiska betraktelsesätt, kan bli det. Dessutom ligger det fortfarande i ungdomslynnets natur att dragas mot äfventyret, också mot krigets; Runebergs "Soldatgossen" är det typiserade ungdomsmodet ej blott för sin tid utan för en oöfverskådlig framtid, skola vi hoppas, ty det folk vore i sanning att beklaga, hvars ungdom en dag med kyligt hån nekade att strida, när dess fosterbygd hotades af fienden, nekade på grund af fredsvännernas försäkran, att den eviga freden fanns inom synhåll.

"Kriget är det stora ridderliga umgänget med döden, som mänskligheten behöfver för att akta sig själf. Freden lefver på det mod som kriget skapat..."

Med dessa ur fredssträfvandets synpunkt mycket käfterska ord ger Lennart Ahlborn en sam-

.....

Snart Nachmanson i Extra Dry på Flustret dränkt man har

och Schück också — men Uppsala är kvar!
Och på Uppsala man blifver aldrig riktigt klok,
minsann!

Det är något med den staden, som ej definieras kan.

Och se Uppsala om våren det är någonting till lif!
Hålla reda på sig då,
hvad man där kan hitta på,
kan ej ens en defektiv.

manfattning af hvad han känner inför den pågående kampen. Och dock är han ingen aktivist i den mening att han åtrår blodsutgjutelse, önskar kriget för själfva fäktingens skull; men förnufts-människa som han är kan han icke borteliminera kriget ur världsordningen så länge intressemot-satserna människor emellan, existenskampen, lidelserna, rasskillnaderna ligga inflätade som ofrånkomliga fakta i tillvaron. Parollen fred till hvarje pris blir honom därför en absurditet.

Vi ha ett så närliggande exempel på svårigheten att inplanta en lefvande fredskärlek i människosinnet som det upprörda känsloubrottet hos de fredsagiterande socialisternas egna partikamrater helt nyligen i Ådalen. Deras med maktsspråk framförda kraf utmynnade som bekant i följande slutkläm: "Med kall och lugn beräkning ha vi uppställt dessa kraf, och vi äro fast beslutna att med vårt blod, om så fordras, besegla detta vårt beslut. Vi tigga icke längre rätten om nåd."

Här finns en vilja till aktivism, som ingen kan misstaga sig på. Och tror någon verkligen för öfrigt på fullt allvar att vare sig individer eller folk en dag skola upphöra att ställas inför orättvisor och förtryck, berörande deras dyrbaraste intressen, och att de, när våldets örfil färgar deras kind röd, skola fromt vända den andra sidan till och för öfrigt nöja sig med skiljedomstolens pröfning och utslag?

Fredsidén är visserligen en hög idé, som mänskligheten af all kraft bör sträfvat att omfatta, så känner naturligtvis hvarje civiliserad människa det, allra helst i dessa fruktansvärda blodsår, men fredsarbetet torde blott till en viss grad kunna humanisera världen. Ha vi icke nu till vår egen nesa fått bevitna kulturens vanmakt inför rofdjuret i människan; och skola den eviga fredens varmhjärtade apostlar verkligen kunna helga rofdjuret till ett lamm, ehuru årtusendens historia snarare betygar grymhetens stigande välde?

För Lennart Ahlborn framstår värnkraftens nödvändighet, emedan han skiljer sig från den af alltför stor optimism ledda grupp som tror på allmän afväpning, något, som skulle förutsätta hela jordens befolkande med änglar.

Hans svaghet som bärare af bokens tendens torde vara att han aldrig blir i tillfälle att om-sätta sina teorier i handling. I motsats till sin meningsfrände Sjöros, som djärft stormar in i det stora obekanta, blir han hemma, och hans enda heroiska gärning består i att han afslöjar den lym-melaktige Betjeman. Sedan återgår han till sitt arbete, ödmjuk i själen, emedan han insett att han ej förmådde lyda krafvetts röst. Denna sänkning af hans ödeskurva ger något slappt åt bokens afslutning — måhända en afsiktlig symbolism af författaren, som därmed velat betona frånvaron af sann, djup vilja och handlingskraft i allmänhet hos en viss kontingent af unga svenska nutidsmän.

Eljes är "Eldens återsken" ur rent litterär synpunkt skriven med betydande och målmedveten talang. Sigfrid Siwertz har en oskattbar förmåga att göra sina figurer lefvande inför läsaren; i och för sig kunna de vara ganska hvardagliga, men hans skarpa öga upptäcker hastigt individuella särdrag, som förläna hans människoskildring kon-kretionens hela behag. Hur lefvande framstår exempelvis icke det dråpliga släktmötet i Änkedrakens salong och med hvilken färgrik och perspektivdjup bildvärld omger han icke skildringen af Lennart Ahlborns ofrivilliga fångenskap i det gamla f. d. riksbankshuset vid Skeppsbron. Hans stilkonst är på en gång manligt fast och lyriskt mjuk och från dess botten stiger allt som oftast

kvickheten upp till ytan som kolsyreperlorna i ett mousserande vin.

Vår illustre forskningsresande friherre Erland Nordenskiöld, hvars sydamerikanska rese-skildringar äga så mycken vetenskaplig pondus utan att den lifliga berättarförmågan lider därpå, har också pröfvat sig som skönlitterär författare i en samling Drömsagor från Anderna (Albert Bonniers förlag). Den vetenskapliga forskningens metodiska gång har här fått vika för flykten af en liflig inbillning, som fritt skapat dessa sagor, inspirerade af författarens vandringer och drömmar i de fantasieggande sydamerikanska indianterritorierna. Man återfinner sagans hela affiralj af andar och troll, djur som förvandlas till människor och vice versa, sällsamma äfventyr, själavandringsmotiv o. s. v. Men detta är blott den yttre formen för författarens rörliga och gestaltskapande fantasi, som åstadkommit själfulla och stundom af en djuptänkt symbolik präglade fabler; därill kommer att sagorna besitta en lokalkolorit som om de vore direkt hämtade ur indianernas eget rika inbillningslif.

Jag vet knappast hvilken blomma i den sinnrikt knutna fantasibuketten jag skulle vilja rekommendera som den vackraste och mest doftande. Det riktigaste torde vara att anbefalla dem allesamman, poetiskt bördiga och invädda med det underbaras mystik som de äro. En ung konstnär, Hjalmar Eldh, har försett hvarje saga med en dekorativ vignett i träsnitt, utmärkande sig för en smidig uppfattning af sagornas kynne.

Norrlänningen Pelle Molin hade en kort lefnadssaga, men den var rik på äfventyr och den fångade människors uppmärksamhet i en grad, som eljes ej brukar vara fallet med skaldeöden — åtminstone inte i nutiden, då tänkare och diktare äro att räkna som nulliteter bredvid fotbollsparkare och marathonlöpare.

Pelle Molins författarerykte slog upp som en klar flamma ur "Ådalens poesi". Liksom Ola Hansson på sin tid införde Skåne i vår litteratur, blef det Pelle Molin förunnadt att lefvandegöra Norrland i svensk diktning. Hans mäterliga skildringar med deras originella fabulering och impressionistiska stil öppnade ögonen på allt folket för hur underbar den norrländska naturen egentligen är och hvilka skatter af lynneseld, mystik och poesi, som bilda stommen i den norrländska folkkaraktären.

Men med "Ådalens poesi", som för öfrigt ej utgafs förrän efter författarens död, tycktes de litterära tillgångarna i Pelle Molins bo vara uttömda.

Nu, många år senare, uppenbarar sig emellertid en andra volym af hans hand: Från Ådal och Nordlandskust. En efterskörd, samlad och utgifven af Maria Rieck-Müller (Ahlén & Åkerlund).

Utgifvarinnan har försett boken med "ett förord och ett eftermäle", som läsaren bör beakta af två skäl, det ena: emedan skildringen ger en friskt mänsklig bild af Pelle Molin, det andra: därför att fru Rieck-Müller i och med denna karaktäristik beriktigar Gustaf af Geijerstams på sin tid alltför känslolöst gifna porträtt af författaren till "Ådalens poesi", som ingalunda lär ha varit en så tragisk figur som Geijerstam skildrat honom. I fru Rieck-Müllers liffulla framställning kommer han oss mycket närmare och vi fattas af en stark sympati för denne konstnärsvagabond med det häftiga lynnet, den sprudlande genialiteten och det varma hjärtat under en stundom kärft yta.

Efterskörden vittnar i sin rika växling af sägner, kulturbilder och naturmålningar om Pelle Molins rörliga intellekt och blommande fantasi. Hans kulturskisser ha dock mindre att bjuda, ehuru de genom sin säregna stil göra att man icke går dem likgiltigt förbi. Men bokens sista häft — Från Nordlandskust och Bref — är obetingadt den bästa. Slå upp hvar som helst i dessa Lofotens-kildringar och du skall hisna af förtjusning öfver hur djärft färgrikt och karaktäristiskt han berätt-

tar. Det strömmar en grandios poesi ut från dessa sidor, du lefver med bland vågor och storm, bland fåglar och fiskar, bland säregna människor och i säregna äfventyr. Efter Jonas Lie har väl näppeligen någon åstadkommit så äkta och inspirerade skildringar från Nordland som Pelle Molin.

De boken afslutande breffen visa hans goda förhållande till sina närmaste, men röja äfven ett och annat om hans många förälskelser. Ty han var äfven på det området en öfverdrifternas man.

Hans litterära produktion blef, som sagdt, icke omfattande, hans natur förbjöd honom att i stillhet koncentrera sig kring större arbeten, men åtskilligt af hvad han gifvit i sina skisser bär mästerverkets sällsyna beteckning.

Den österrikiske författaren Arthur Schnitzler, hvars dramatiska diktning är välbekant för svensk publik genom några förträffliga komedier, intager också ett betydande rum som romanförfattare. För några år sedan utgafs i svensk öfversättning hans stora sederoman "Vägen ut till lifvet", och nu föreligger från förläggarfirmen Lars Hökerberg ett af hans skönlitterära arbeten från senare år, "Berta Garlans ungdomskärlek" i öfversättning af E. P. Enewald.

Med stor psykologisk konst drar författaren upp de många slingrande linjer, som ge bilden af bokens hjälfinna, där hon som änka lefver ett ganska trist lif i den trånga österrikiska småstaden. Hennes starkt sensuella kärlekssaga består i ett återknyttande af förbindelsen med en ung musiker, som hon älskade och alltjämt älskar, ehuru hennes korta äktenskap med en annan man har skilt dem åt. Schnitzlers skildring af deras kärleksförhållande, hvilket för öfrigt tar ett snöpligt slut till följd af den manliga partens ytliga känsla, är gjord med skärpa och objektivitet och på samma gång med ett konstnärligt allvar, som för tanken till de franska mästarna Flaubert och Maupassant. Hela småstadslifvet, där olyckliga familjeförhållanden dominerar, bildar en kärf bakgrund till fru Garlans öde — ett bittert kvinnoöde, hvars orsak författaren ser i "orättvisan att begäret efter njutning nedlagts hos kvinnan såväl som hos mannen; och att det hos kvinnan blir en synd, som fordrar soning, om åtrå efter njutning ej tillika är åtrå efter barnet." Som alltid hos Schnitzler äro hans figurer studerade i detalj och karaktärsteckningen genomförd med sträng konsekvens.

Konsten att skriva goda barn- och ungdomsböcker är få gifven, medan alltför många utöfva den utan att besinna det ogagn de göra med sitt författarskap. Å andra sidan torde flertalet bland oss vuxna människor endast flyktigt inse hvilken karaktärsdanande betydelse nöjesläsningen har för det unga sinnet; ändå ha vi själfva varit bokslukande ungdomar en gång och borde därför veta i hvad mån denna läsning skänkt oss impulser för lifvet i ena eller andra riktningen; följaktligen skulle vi också kunna tjäna en ny läshungrig generation med vår ledning vid bokvalet på grund af våra erfarenheter. Men det förutsätter en andlig inventering, som vi ej ge oss tid med eller som vi kanske rent af inte äro mäktiga på grund af våra splittrade intressen.

Därför kan det inträffa som jag en gång hörde en mor och för öfrigt ganska intellektuellt utvecklad kvinna svara, då hennes 10-årige son upprepade gånger bedt henne skaffa honom en rolig bok — hemmets bibliotek hade nämligen ingenting att bjuda honom utom hvad han redan kände till —: "Välsignade pojke att källa — här har du 25 öre, gå ner i cigarrboden snedt öfver gatan och köp en 25-öresroman så att mamma får fred för dig."

Jag minns ej hvilken författare den lille väljaren gynnade, men det var icke hans fel, om han den gången råkade i dåligt sällskap.

Litteraturen i förhållande till ungdomen har blif-

vit en samhällsfråga af den mest djupgående betydelse, och det är tvifvelsutan detta faktum vi ha att tacka för att ett så förträffligt utredande arbete i ämnet som Våra barns fria läsning af Gurli Linder (P. A. Norstedt & Söners förlag) sett dagen

Hvad som genast möter läsaren som ett för boken bestämmande drag är den fronderande hållning författarinnan intager gentemot den tendentiösa ungdomslitteraturen. De böcker, som ha till syfte att ge näring åt de ungas fantasilif och känsla, skola icke, häfdar hon, gömma någon pedagogisk pekpinne mellan bladen, utan vara diktverk i ordets absoluta mening — hvilket naturligtvis icke utesluter läsningens uppfostrande betydelse. Poesien lika väl som berättarkonsten bäras, då de äro äkta, af sanning och skönhet, två faktorer som ofelbart främja karaktärsutvecklingen. Äfven sagan i sin friska ursprunglighet har enahanda verkan på det unga sinnet, hvaremot den sedolärande skildringen med sin groft påsmetade moral är uteslutande af ondo. Därför har den nutida ungdomslitteraturen, till följd af sin tyngande tendens, i mångt och mycket sparat ur, förfelat målet.

En annan oart som vidlåder en grupp af ungdomsböcker är bearbetningarna af klassiska författares verk. Fru Linder fördömer skarpt dessa stympningar, hvilka gå under sken af att popularisera litteraturen, men som i själfva verket tillkommit i rent spekulationssyfte från förläggarens sida. Ett kapitel afhandlar Nick Carterböckerna och därmed befryddad kolportagelitteratur, ett annat anger moderna riktlinjer för barnens och ungdomens fria läsning — en liten guldgruva af kloka råd och reflexioner, som föräldrar och målsmän böra ingående studera — vidare behandlas hemmet och den fria läsningen, skolan och den fria läsningen o. s. v. Ett antal skandinaviska författares uttalanden om hvad deras fria läsning bestod af i ungdomsåren är af stort intresse och tjänar tillika att bekräfta mycket af författarinnans meningar.

Arbetet avslutas med några citat om hvad goda böcker betyda för människan; däribland förekomma dessa ord: "Kärlek till böcker är ett af de största, de renaste, de mest fullkomliga glädjeämnen Gud beredt oss. Det varar när alla andra förgå, och du skall njuta af det så länge du lefver, och äga det till din död."

Fru Linders volym kan med skäl fattas som en exemplifiering af denna kärlek. Ty hennes sakliga utredning af ämnet, stilens friskt polemiska ton, entusiasmen för de goda böckerna och pilskotten mot de dåliga — allt utmynnar i att lära de unga att värna och älska "diktens blåa blomma"

E. H—N.

Den högt ansedda tidskriften *Süddeutsche Monatshefte*, som utges i München, innehåller i sitt senaste nummer en af Erik Norling författad essay, bekant för Iduns läsare, då den stod införd i våra spalter sommaren 1915 under titeln "Tyskt och preussiskt". *Vossische Zeitung* publicerar en originaluppsats af samme författare, delvis en kritik öfver den åsikt, som af estetkulturella skäl tar parti för ententen — närmast västmakterna — och menar sig i kampen mellan dessa och Tyskland, speciellt det bärande preussiska, finna en strid mellan väsensmotsatserna organism och mekanism.

Båda arbetena ha öfversatts af fröken Maria Franzos i Wien, den skickligaste tyska öfversättarinnan från svenska språket, känd bl. a. för sina folkningar af Oscar Levartin och Per Hallström.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Köttet dagen efter.

För Idun af GERTRUD NORDEN.

DET FINNS KANSKE INGEN ANNAN gren af kokkonsten, som kräfver större naturlig fallenhet än den, som rör anrättningar af öfverblifvet kött. Tekniska konstgrepp eller kokbokens dogmatiska just-så-föreskrifter äro icke nog, det fordras framför allt handlag och god smak för att servera uppvärmdt kött så att skapelsens herre blir uppriktigt belåten. Hvarje erfaren husmor vet detta. Hon vet också, hur oekonomiskt det är att köpa sitt kött i smärre kvantiteter för det dagliga behofvet. Därför händer väl också i mångt hushåll, att veckan begynner storstålligt nog med en stek och slutar helt snöpligt med pytt i panna.

Stekt kött är, särskildt om det är fämligen lättstekt, minst lika godt kallt som varmt, men hvarje stek har sin slutvers med bitar och små rester, som icke med fördel kunna sättas kalla på bordet, och hvad hon skall hitta på för användning af dessa är en källa till sländigt hufvudbry för mången husmor.

Det man först och främst bör komma ihåg, när det gäller att servera kött uppvärmdt, vare sig i skifvor, i stufning eller malet är att aldrig låta det koka. Så snart det kokat igen, blir det icke blott ohjälpligt segt, utan förlorar också till stor del sin smak, och sedan kan ingen skicklighet i världen trollo fram en verkligt god anrättning af det. Uppvärmdt kött är under alla förhållanden något fadt i smaken, och därför bör man alltid försöka att pikanta upp det med fillhjälp af en god smaktillsats. Olika köttsorter kräfva härvidlag olika tillvägagångssätt. Ibland kan en anrättning göras fullt smaklig genom tillsats af litet korformat, eller hackad rökt skinka eller hackadt rökt fläsk, en annan gång kan litet tomatpuré, eller selleri, svamp, ja, hackad persilja vara allt som behöfs, och ofta är det en skvält vinaigre, litet curry, litet rifven (parmesan) ost eller litet köttextrakt, som räddar en anrättning från det intetsägande. Inga bestämda regler kunna uppställas, ty i praktiken måste husmodern begagna hvad hon har tillhands och lifa på sin smak ifråga om att sätta ihop'et bra.

Stommen till de flesta rätter af uppvärmdt kött är en god jus eller sås. Har man ingen jus kvar efter steken, får man göra en af köttextrakt och färga den med soja.

Till $\frac{1}{2}$ liter god sås behöfver man:
2 rågade msk smör eller flottyr
2 strukna msk mjöl
 $\frac{1}{2}$ liter köttjus eller spad, mjölk, tomatpuré o. s. v.
allt efter hvad omständigheterna kräfva.

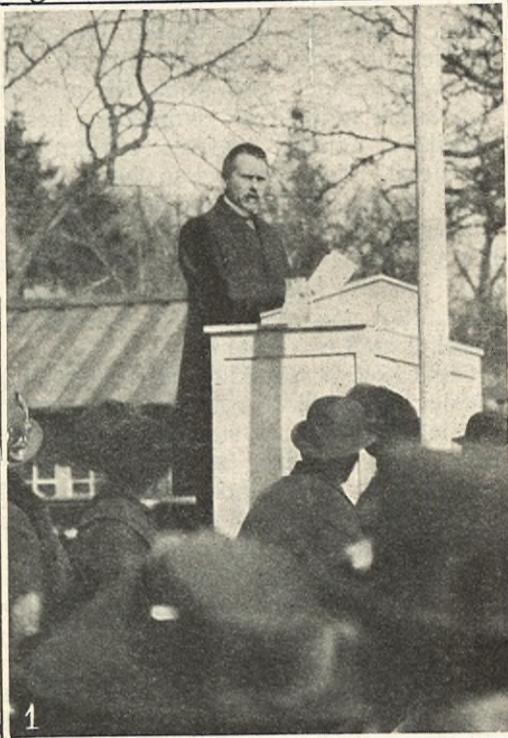
Tillredningen är alltid densamma: Smält smöret i en panna, irör mjölet, låt det få svag färg och tillsätt därefter långsamt och under noggrann omröring jusen, spadet eller hvad det nu må vara, och låt denna sås koka i några minuter, innan ytterligare tillsatser iröras. Sedan såsen tjocknat, kan man ilägga de kryddor eller grönsaker, som receptet påbjuder, men köttet får ej iläggas, förr än såsen tagits af elden.

Låt oss se, hur vi kunna tillgodogöra oss en vanlig stek, en lammstek t. ex.

Först serveras den varm, sedan, om det ännu finns tillräckligt kvar för hyggliga skifvor, kan den med största fördel serveras kall. Därefter komma rester och småbitar, som kunna anrättas på en mångfald olika sätt, och allra sist kunna vi få en god soppa på benet. Dessutom får man alltid af en stek en hel del delikat jus och flottyr — båda delarna ovärderliga för uppvärmningsrätter.

(Forts. sid. 323.)

I det stora

1

2

1. Dr. Karl Hildebrand talar vid medborgarfesten på Skansen den 1:a maj. 2. Fru Ruth Gustafsson talar vid 1:a maj-demonstrationen på Ladugårdsgärdet.

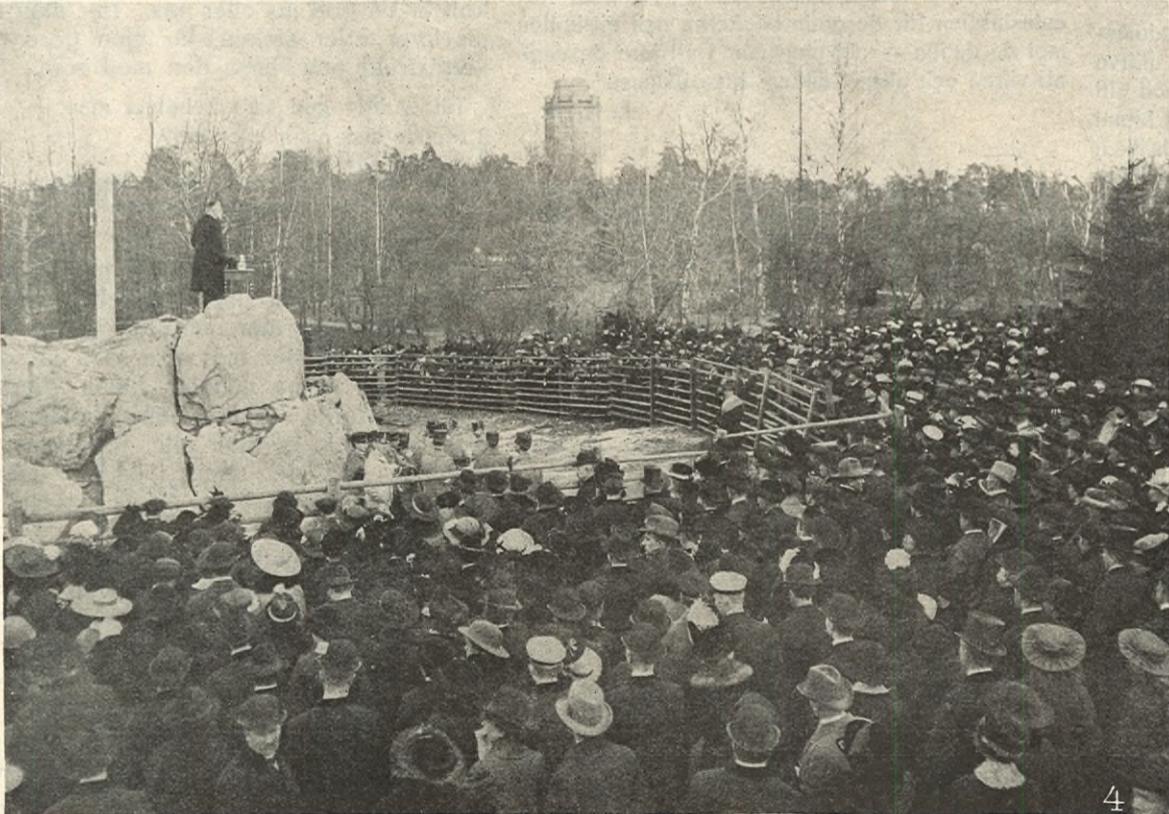
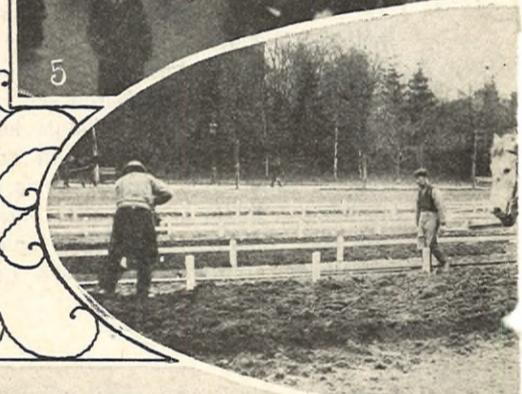
3. 1:a maj i Härnösand. Demonstrationståget passerar Storgatan. 4. Biskop Danell talar från Renberget på Skansen. 5. Det af 35,000 deltagare bestående stockholmska demonstrationståget passerar Kungsgatan på väg till Ladugårdsgärdet. 6. Vasaparken i Stockholm

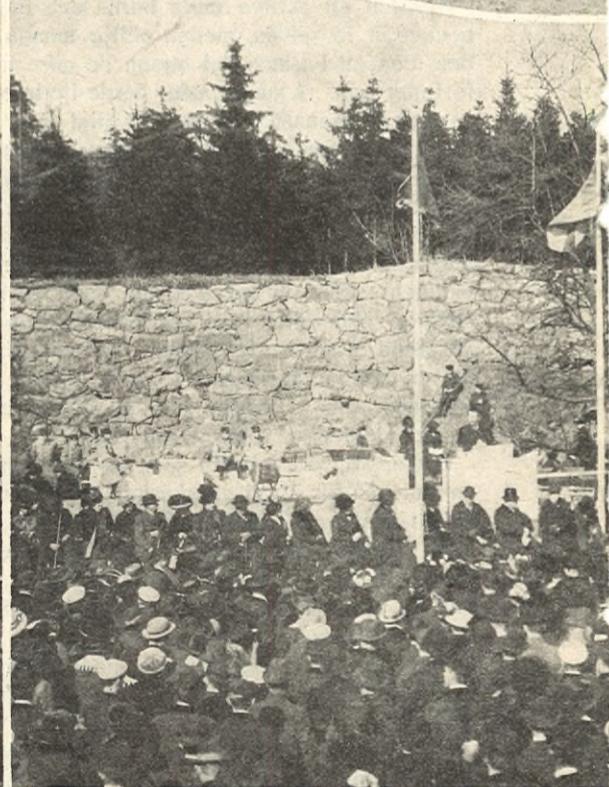
3

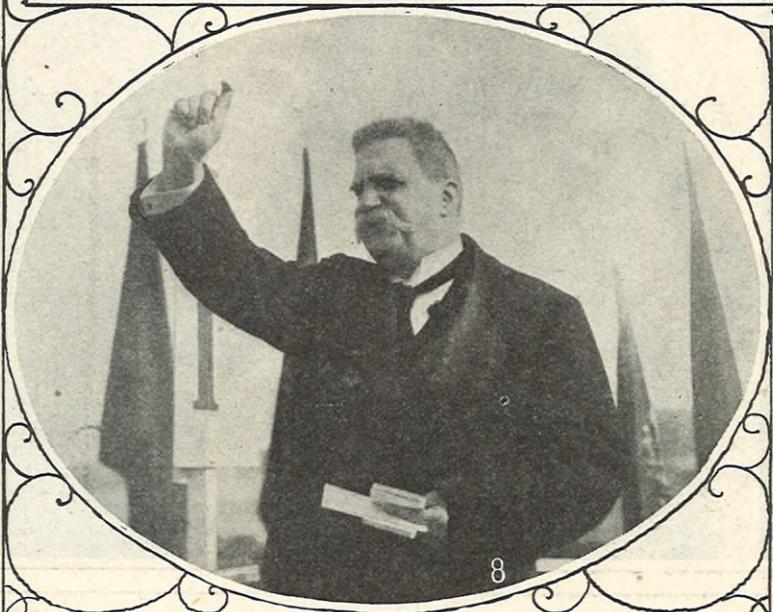
5

4

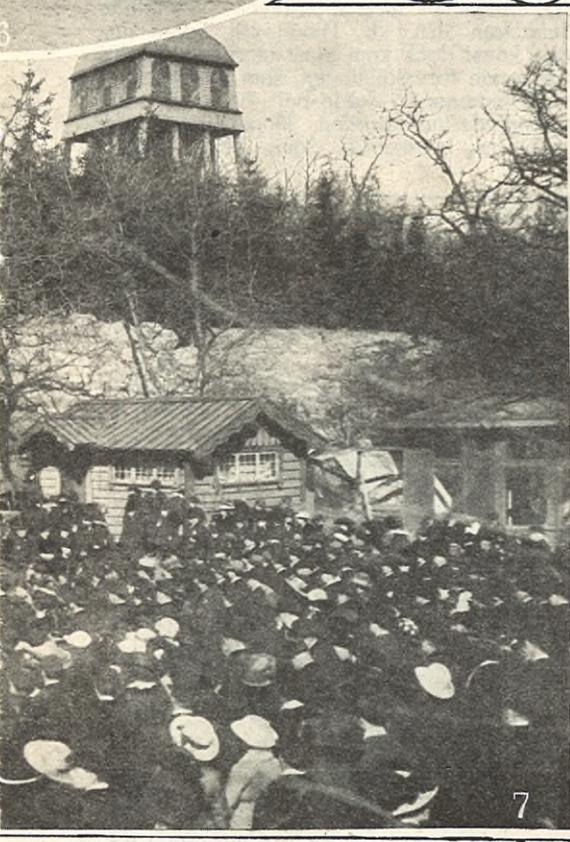
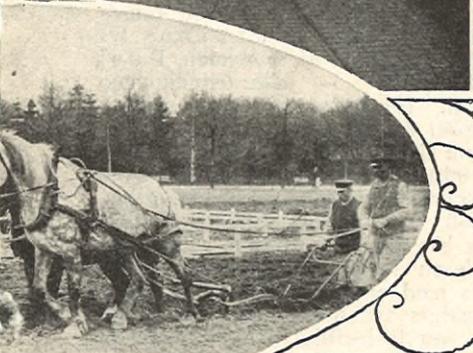

allvarets vårdagar:

upplöjes för potatis- och grönsaksodling. 7. Bild från Nedre Solliden under medborgarfesten på Skansen. 8. Hjalmar Branting i talarstolen på Ladugårdsgärdet. 9. Stadsfullmäktige fru Gertrud Törnell talar på Skansen. 10. Man demonstrerar i Gefle. 11. Det stockholmska demonstrationståget passerar Stureplan. —

1, 2, 5, 7. Pressfoto-
byrån. 3. Arvid Holm-
stedt foto. 4, 6, 8, 9 11.
Th. Modin foto. 10.
Joh. Johnsson foto.

Lucie Höflich.

Maria Carmi i "Miraklet".

Gertrud Eysoldt i "Spöksonaten".

Från scenen

MAX REINHARDTS SALLSKAP FRÅN Deutsches Theater i Berlin gästar för andra gången under världskriget Stockholm; dess landsmäns kamp för lifvet därnere i öster och väster tyckes ej inverka försvagande på den tyska teatern, vi möta samma energi, samma konstnärliga intensitet hos artisterna nu som förra gången.

Serien af föreställningar inleddes med Shakespeares "Othello", hvori Paul Wegener återgaf mohren, fru Else Heims Desdemona och E. von Winterstein Jago. Kvällen blef ganska nervslitande på grund af den till ytterlighet gående naturalism, som Wegener inlade i sitt utförande af mohrens roll. Det blef ett frässande i primitiva känslor, där skraff och snyftningar, lycka och olycka, glädje och raseri betonades med röstens, mimikens och gestens alla till buds stående medel. Att mycket var stor skådespelarkonst kan ej bestridas, men figuren vart småningom osympatisk, ja, fränstötande och Desdemonas hengifvenhet för honom därigenom ganska oförklarlig. Fru Heims gjorde sin roll vackert, men kunde gifvetvis ej framkalla något starkare intresse — uppgiften erbjuder också rätt litet att göra af — hvaremot Wintersteins Jago, en senig bandit, hvars grofva skurkaktighet det i sanning behöfs en förblindad och obehärskad Othello för att ej upptäcka, fyllde scenrummet med ett spel, ej vidare djupt, men tekniskt lysande. Uppsättningen präglades af en raffinerad enkelhet, som gaf mera illusion än all grann teatrekvisita kan framkalla.

Men den Reinhardtiska regikonstens triumf kom

Skådespelaren Bror Olson och sufflören Emil Michal. Th. Modin foto.

och estraden.

af tonen därpå med August Strindbergs mystiska och verklighetssinnet totalt förvirrande "Spöksonaten", där äfven spelet nådde mästarekapets höjd. Här ha diktarens febersyner, hans hemska, af infernotiden påverkade människouppfattning mötts af en genial regikonstnär och originellt skapande artister, som gjorde framställningen till något underbart på en gång verklighetsskarpt och öfvernaturligt. Paul Wegener som direktör Hummel, en vampyr i människoskepnad, Gertrud Eysoldts lilla spöktligt framfassande mumiegestalt, som delvis uttryckte sig med papegojans kurrande läte, Paul Harimanns lyriskt vackra återgifvande af studenten, Paul Bienfeldts tjänaretyp — alla åstadkommo något oförglömligt. Till detta slöt sig en scenisk inramning af utsökt stämningsverkan.

Följde så Maxim Gorkis "I natthärbärgen", äfven den nog så intresseväckande, dock icke som drama, ty dess sceniska egenskaper äro, som bekant lika med noll. Men Gorkis styrka som psykolog framträder här lika afgjordt som i hans berättelser; alla dessa förkomna individers själsfällstånd belyses med en grundlighet, som tager sig fyra breda akters svängrum, ehuru tre kunde räcka. Spelet var förträffligt och lät publiken inleda bekantskapen med den mycket omtalade skådespelerskan Lucie Höflich, hvars naturalistiska konst dock kom ännu mera till sin rätt vid den följande föreställningen, som utgjordes af Gerhart Hauptmanns skådespel "Rose Bernd", där hon innehade hufvudrollen. Rose Bernd är en kraftig schlesisk bondjanta, som slites mellan

1. Fröken Marta Kuylenskierna. 2. Fru Anna Petrus. 3. Fröknarna Derkert. Dessa nya utöfvarinnor af den estetiska danskonsten ha i dagarna visat sin eminenta talang genom uppträdande å Intima teatern härstädes.

tre män och hvars öde blir att gå under, sedan hon tagit sitt nyfödda barn af daga — en ganska hvardaglig lifshistoria alltså, men inpassad i en verkningsfull dramatisk form. Rollen ger icke tillfälle till någon rikare nyansering, men den kräver af sin folkarinna att hon skall ge sig hän i smärta och vrede, och fru Höflich brast ej därufinnan. Man tviflade ej på att detta naturbarn, intvingadt i förhållanden, som blefvo henne öfvermäktiga, måste vredgas, lida och förkrossas så som hon gjorde. En annan fulländad prestation i den förträffliga ensemblen var Rosa Bertens återgifvande af fru Flamm, hustrun till Rose Berns förörare. Rose kallar fru Flamm för en ängel, och artistens folkning — ett fint, mjukt spel, där det förstående och deltagande inför olyckan fick ett uttryck af innerlig modersömhet — gaf full illusion åt benämningen. — De båda sista programmen kunna af pressläggningsskäl ej omnämnas i detta sammanhang, men vi återkomma.

Konsertföreningen afslöt sin verksamhet för spelåret med tre festkonserter, vid hvilka Göteborgs symfoniorkester bidrog. Programmen erbjödo, med undantag af ett par för ändamålet mindre lyckligt valda nummer, glansfulla verk, bl. a. Sibelius' d-moll-symfoni, hvars natfärgade skönhet, tack vare den fördubblade orkestern nådde en högre verkan än någonsin. Stenhammar och Schneévoigt dirigerade växelvis och det var af intresse att jämföra deras kapacitet. Göteborgarne skulle antagligen ogärna mista den stockholmske musikern, medan stockholmarna å andra sidan nog föredraga att behålla finnen Schneévoigt.

En inom den stockholmska teatervärlden mycket populär man, sufflören vid Dramatiska teatern, Emil Michal, har aflidit efter att i nära 50 år suttit i sufflörluckan, där af öfver 40 år vid vår första falsken. Hans plikttröhet och intresse i sitt osynliga men viktiga kall stod öfver allt beröm, och äfven som enskild person var han högt skattad. Dubbelbilden å föregående sida återger Michal, för hvilken en af hans sceniska vänner, skådespelaren Bror Olson, demonstrerar någon ting ur gatulifvet utanför Dramatiska teatern.

(Forts. fr. sid. 319.)

Dessa rätter kunna i stora drag uppdelas på tre grupper alltefter beskaffenheten af det kött som användes. Vackra möra köttskifvor eller -stycken kunna helt enkelt hastigt uppvärmas, mindre fördelaktiga öfverlevor kunna brukas till stufningar och köttpajer och hvad som däröfver är tar man igenom sin köttkvarn och använder till småpastejer, krocketter, puddingar, hachis o. s. v. i det oändliga.

I. STÖRRE OCH MÖRARE RESTER.

Uppvärdt i skifvor.

Har man vackra skifvor kvar af sin stek, kunna de, om de blott uppvärmas på rätt sätt, bli nästan lika goda som när steken första gången kom ur ugnen.

Finns det jus kvar, så är det enklast och bäst att gå tillväga så här: Gör en god sås af jusen (se ofvan). Lagg köttskifvorna på ett heft fat ställdt öfver kokande vatten, vänd dem efter en stund, så att de bli varma på båda sidor, håll den kokande såsen försiktigt öfver köttet, och låt det stå några minuter så, tills det serveras. Jag upprepar ännu en gång, att köttet ej skall läggas i den kokande såsen, hvilket tyvärr är det vanligaste.

Såsen bör alltid vara så fyllig och kraftig, att den ger köttet arom. Har man inte tillräckligt jus, får man späda ut med köttextrakt. Det är ofta förmånligt att sätta piff på såsen med hjälp af litet tomatpuré, någon god biffstekssås, pickles, ett glas madeira el. dyl. Särdeles omycket är (eller blir!) följande

Brun-sås

till uppvärdt kalf- eller fårkött.

2 msk smör 1 tekopp jus
2 msk mjöl 1 msk rödt vinbärsgele.

Lagg smöret i pannan öfver lifen eld, irör

mjölet och rör alljämt tills det fått en haselnöts-brun färg. Lyft pannan af elden, rör långsamt i jusen, och sätt därefter pannan på igen. När såsen tjocknat, tillsätt vinbärsgelet, smaka, salta och tillsätt köttextrakt, om så synes behöfligt.

Såsen hålles öfver köttskifvorna såsom nyss ofvan beskrefs.

Köttsalad.

Rester af mört kött kunna alltid med fördel begagnas till salader. Köttet af fågel och vildt är bäst, om det blandas med gröna saker, gröfre köttsorter blandas med rotsaker. Vildt och hönskött, skuret i små färingar och blandadt med lika mycket selleristjälkar eller färska äpplen i bitar, åstadkommer en utmärkt salad, serverad med en kokt redning.

Salad af lammkött och rödbetor.

2 tek. kall lammstek i 2 tek. kalla rödbetor
strimlor gurpickles
1 tek. kall potatis majonnäs

Köttet skäres i strimlor, grönsakerna i små färingar. Det hela blandas väl med majonnäs eller kokt redning och garneras med litet gurpickles.

Salad af oxkött och krasse.

3 tek. lättstekt kött ½ tsk senap
litet krasse 3 tsk svag ättika
litet rödlök ell. gräslök salt och peppar.
2 msk sur grädde

Mört, lättstekt kött skäres i strimlor. Löken finhackas. Blanda grädde, senap, ättika, peppar och salt i en skål, tillsätt köttet och en del af krassen. Serveras, garnerad med en ring af den öfriga krassen.

II. RESTER SOM EJ LAMPA SIG FÖR SKIFNING ELLER SALADER, MEN DOCK EJ BEHÖFVA MALAS.

Att med fördel till uppvärmningsrätter utnyttja äfven det kött som är mindre mört och icke lämpar sig för uppskärning i skifvor ställer redan betydligt större kraf på smak och uppfinningsförmåga. Sådant kött har vanligen rätt litet smak i sig själf, och man är därför mera beroende af sin påhittighet ifråga om sås och andra smaktillsatser.

Ett förträffligt sätt att servera rester af höns eller lamm är

Currystufning.

2 msk smör 1 kaffek. urkärnade
2 msk mjöl russin
½ lit. spad ell. jus. litet citronsaft
2 äpplen 2 tsk curry
1 purjolök

Skär äpplena och löken i nätta skifvor, bryna dem lätt i smöret och tillsätt jusen. Rör ut först mjölet, sedan äfven curryn med litet kallt vatten, tillsätt detta sakta under ständig omröring, illägg russin och avsluta med några droppar citron. Låt det hela puffa i 10—15 minuter.

Skär köttet i småbitar, och borttag skinn- och broskstycken. Tag såsen af elden, illägg köttfäringarne, omrör väl, lagg locket på och låt det stå — men ej på elden! — i 5 minuter. Håll upp stufningen i en het karott och servera med ris.

Kalfragu.

1 rågad sopptallrik kalkkött i färingar.

Sås:
2msk smör el. flottyr ½ kfkp. grädde
2 msk mjöl litet skuren svamp.
1 tkp. jus el. köttspad

Gör en god sås (se ofvan), helst i gryta af elffast gods. Stek svampen under tiden i litet smör 10 min. Tag såsen af elden, illägg svampen och köttet, ställ åt sidan i 5 min.

och servera i grytan — eller i het karott — med makaroni eller ris.

Varianter: Denna anrättning kan varieras genom att svampen utbytes mot tomatpuré eller litet vin. Jfr. äfven den nyss beskrifna brunsåsen.

Ragufyllning för pastejer o. dyl.

Rester af kalf, lamm, tunga, vildt eller fågel i färingar.
Lika mycket champignoner, kalnbräss, hönslevor eller korf etc. i färingar.

Beredes med en pikant sås, helst brunsås eller tomatsås.

Till kalf och vildt passar brunsås bäst: avslutas med litet vin.

Köttpajer.

Kvarlevor af stufning, gulasch eller ragu.
En rödlök En sellerirot

Pastejdeg:
2 tkp mjöl 1 tsk bakpulver
4 msk stekfett el. flottyr ½—¾ tkp mjölk
½ tsk salt

Sikia mjölet två gånger tillsammans med saltet och bakpulvret. Arbeta in smöret med fingertopparne, och mjölken med en knif. Kaffa ut degen på ett bakbord. Kläd invändigt ett kärl af elffast gods (casserole) med denna smet. Stek löken och sellerin i litet smör tills de äro mjuka, blanda dem med köttet och såsen och håll alltsammans i smetkärlet. Täck nu med ett lock af samma deg och grädda i het ugn, tills skorpan blir ljusbrun. Om man så fordrar, behöfver man ej kläda kärlet med deg, utan kan nöja sig med att läcka blandningen med ett deglock.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

FRÅN EN AF DE MÅNGA SJÄLFFÖRSÖRJANDE kvinnorna har Idun mottagit en vädjan, som vi härmed befordra till läsekretsen. Det slitande, all individualitet dödande kontorsarbetet skildras här på ett lefvande sätt, men å andra sidan visar författarinnan genom sin artikel, att hon själf ännu icke är riktigt undertryckt, utan alljämt har ett friskt porlande källsprång i sitt inre.

Hemlif och kontorslif.

I som makten och de goda råden hafven: Hjälpen oss!

Vi äro cirka 100,000 flickor mellan 17—50 år som bedja om hjälp. Vi ville så gärna vara lite husliga och sparsamma och förståndiga mellan 6—8 eller 8—9 e. m., vår enda lediga tid, men, så stopp, att det lyckas oss. Kanske skall jag gå i ordning med frågorna och tala om, att vi alla 100,000 äro kontorsfröknar. Utomordentligt pliktrogna — räkna så det knakar i ryggen, och siffrorna (de flestas siffror) vandra i en prydlig, väl-dresserad, aldrig slutande karavan. De flesta af oss äro en sann fröjd för principalerna (undantag gifves) som billig arbetskraft och god arbetsprestation.

Inte äro siffror några direkt roliga krumelurer för annat än kupongklippare!

Och att sitta som draken öfver andras skatter, medan det korta, korta härliga lifvet försvinner — ni kunna inte fatta hvad det vill säga — ni som lefva. Allt det här är bara en liten orienterande parentes, som i sig ej innehåller en anklagelse mot kontorsarbetet, utan mot oss själfva, de 100,000 arbeterskorna. Det är alldeles klart att vi behöfva arbetet, men hvad jag fruktar att vi inte direkt behöfva, det är den därmed följande ensidigheten.

Hur skola vi mota bort ensidigheten, lifvets boa constrictor, från vår tillvaro? Det var en tid när äfven jag lefde. Jag reste mycket, jag läste mycket, följde med i både skämt och allvar. Allt var lika naturligt. Att skura golf, att rutscha om i storsädning, att snurra ihop ett litet kalas i köket och sen njuta af gästernas glada sällskap. Jag var god vän med Beethoven och fattiggummorna, med lärda och olärda, med hundar, kaffor, blommor, ja, med noga taget allt i universum, utom

ormar. Mänskligheten indelade jag helt enkelt i glada människor och sorgsna människor. De förra älskade jag och de senare älskade jag ännu mera, och det naturliga af allt naturligt var, att om någon behöfde hjälp inom den närmaste milen, så for jag med förtjusning i väg dit, när som helst och på hvilket sorts fortskaffningsmedel som helst.

Jag höll föreläsningar för mina kontorsarbetande vänner, som inte kommo sig för med något: "Skäms ni inte, skola ni inte lefva och följa med i tillvaron på er lediga tid?" Och jag var ofäckt spydig när de grinade sitt: "Vi orka inte, kära du." "Skräp värd! Ska ni inte orka, ni sitta ju bara hela dagarna och peta med pennskaffet! Ni måste orka!"

Odet, som förut placerat mig här och där — än bland alpernas prakt, än i svartaste Småland, placerade mig på en kontorsstol. En mycket treflig sådan, men en som i alla fall efter två år förlamat min lufsenergi i så hög grad, att jag nu inte läser något — skummar tidningarna och alltid tänker två gånger om jag skall lämna någon aldrig så liten handräckning. Jag bryr mig bra litet om ivallet det är revolution i Ryssland eller ledsamt i Sverige, bara jag har lagom temperatur i mitt arbetsrum, ej på något sätt har det obekvämt och hinner undan med det, som skall klaras för dagen. Nu vet jag, att det finns "rika" människor, jag ger kaffet i dem, att det finns "fina" människor, jag ger kaffet i dem också. Jag vet att det är stiltigt med stiltiga kläder — (ja, ja, inte så tokigt) att lifvet är eländigt (jo, det är säkert det), och att mänskligheten är falsk (uschi, ja). Och på alla håll kör man hufvudet emot sociala skrankor, mot riktiga taggträdsstängsel utan minsta lilla grund.

Kontorsarbetet är ett intelligensarbete, som i synnerhet odlar de logiska slutsatsernas fåra i hjärnans alla vindlingar. Det begrep jag inte förr, men nu — nu ser jag i hvarje kontorsarbete en individ ett problem, hvars lösning på spinnvidan heter: "resignation".

Vi kvinnor böra vara tacksamma för den omsorg som nedlägges på oss, att vi må behålla den äkta kvinnliga anspråkslösheten, och anspråkslösheten är dock en riktigt vacker dygd. Kvinnlig kontorspersonal får den dygden alldeles gratis. Men i dessa tider, när alla tala om sparsamhet, ligger i mitt rop på hjälp ingen önskan att hoppa öfver anspråkslöshetens råmärken. Jag ber bara om litet råd huru jag skall kunna orka med att blifva ännu mera sparsam och hur jag skall kunna bevara den sinnetts fraicheur, som dock sätter pricken öfver tillvarons i.

För närvarande lefver jag lifvet så här: Börjar räkna kl. 8 f. m., slutar 7-7 e. m. Har en timmes frukost, 1/2 timme middagsrast. Kommer till mitt hem som en "död" människa och finner aftonens sporre vara: "du skall stoppa strumpor, du skall sy i knappar, du skall se öfver blusen".

Skall, ja! Men jag gör det inte i de flesta fall, jag slöar i stället, somnar med själförakt öfver strumpor och energi och börjar nästa morgon kl. 8. Sätter åter in proppen i den elektriska ledningen, laddad med siffror. Jag brinner hela dagen — hvad är naturligare, än att duktigt med ström förbrukats och att jag, när jag på aftonen åter drar ur kontakten, ej har mycken energi kvar.

Naturligt är det, men det är ofäckt också! Dag efter dag utan "skimmer" öfver tillvaron, utan aning om allt det där rika, djupa, varma, vackra som finnes att hämta i ord, toner eller i naturens skiftningar — utan aning om lifvets allra pikantaste krydda — humorn. Den är lika förborgad som de vises sten. Jag bär mig avigt åt bara jag skall taga i en kaffebricka och jag har utgårdad den chikanen, att min privata omgivning brast i gapskratt, då jag en gång uppenbarade mig i stökförkläde och dammtrasa.

Ah! Det där skräffet, nog så harmöst menadt — det slog mig som med nässlor, det visade mig i ett ögonblick hela perspektivet af min slöa, lata oföretagsamhet, af min egoism. Jag ursäktar mig med att jag arbetar hela dagarna med de där små sifferkrumelurerna, men jag skäms — stor-skäms öfver hur litet som blir kvar af anda och sanning, af deltagande intresse för lefvande lifvet i hvilken gestalt det än ikläder sig — utom den triviala hvardagsklädningsen.

I som de goda råden hafven — hafven i intet för oss. Börja åtminstone med att något stämma ned den svagt nonchalanta ton med hvilken ni förut sagt ordet: "kontorsfröken". Säg det i stället med en tillsats af aktning och vördnad, måna om kontorsfröken bra nog, ty hon, intetsägande, ensidig eller tråkig, utför i 80 fall af 100 ett dagsarbete af slitande natur, spännande medan det pågår, i 80 fall af 100 är hon pliktmänniska, i 80 fall af 100 anses hon vara en väl smord räknemaskin med ett kontant vederlag af 80-125 kr. per månad. (En manlig räknemaskin gnisslar rylsigt om han inte smörjes med 2 å 3 gånger denna summa, oafsedt hans arbetsförmåga eller arbetsförmåga). Häri ingen afund — bara lite kvinnologik

och en hopskrapad fond af döende energi och önskan att något, något litet kunna vända på lifvets — pannkaka.

NOLLAN.

REDAKTIONEN HAR ÄFVEN FÅTT mottaga följande meddelande, som vi befordra vidare till allmänheten med förhoppning att det i sin enkla form skall verka som en allvarlig maning till många, som gjort och göra sig skyldiga till den underlåtenhets-synden att icke betala kontant för sådant arbete, som utföres af sömmerskor och med dem likställda arbeterskor. En af våra större affärsmän sade en gång på tal om kredit-systemet: — Det borde aldrig få förekomma annat än i de stora affärerna. För en sömmerska med en mindre kundkrets är den kontanta betalningen ett oeftergifligt villkor eller borde vara det. Och det är rentaf ett brott de damer begå, som icke betala sin sömmerska kontant. Detta yttrande följdes för ett par år sedan, hur mycket större skäl skulle icke affärsmännen i fråga ha haft för sin förkastelse om i dessa dagar, då alla förhållanden skärpts till det yttersta. Vi lämna nu ordet åt insändarinnan:

Sömmerskans vädjan.

Idun, som är allas vän, var barmhärtig och tag i dessa rader och låt dem på något sätt komma till allmänhetens kännedom, så skulle säkert mer än en af oss välsigna Eder.

Jag syr linessöm och har beställningar alljämt, men tyvärr finns det fruar som inte tycks ha mycket samvete hvad betalningen beträffar, ofta köpslå de om den och pressa ner priset till det yttersta och många gånger fa de sig kredit af oss i veckor och månader. Det lär finnas fruar, som inte ens betalar sina skurgummor kontant, utan be dem "komma igen en annan gång!" Det finns så oändligt många af oss som få erfara detta och Idun skulle göra ett barmhärtighetsverk genom att låta några ord härom komma till allmänheten. Jag har beställningar oafbrutet, och sträfvat i mitt anlides sveft från morgon till kväll, dag ut och dag in, men när arbetet är färdigt, och jag mängen gång fått lägga ut några kronor för tillbehör, får jag vänta i veckor och månader på betalningen, och står således själf rädlös för de dagliga utgifterna. Jag har försökt att tålmodigt bära detta onda, men i dessa tider vill det knappast gå utan att få ägg till mänskligheten och det vill jag helst undvika.

HEMARBETERSKA.

Hjärtat.

DET KLAPPAR INVID MITT, DET SLÅR OCH sjunger,

det är så varmt med lifvets blod uti, jag längtat efter dig med själens hunger, jag längtar höra vårens melodi. Vi kommit när hvarann så tryggt och stilla, vi känt det, som vi alltid sökt hvarann. Du är ett litet barn, du kvinna lilla, mitt kära barn, som jag omsider fann.

Jag känner mig så ren uti din närhet, så god och sund, all ondska rymt sin kos, du är som pingstens lilja i sin skärhet, du doftar ungt som sommarns första ros. Ja, invid dig i natten vill jag drömma om lifvets sällhet några korta år och hviska ord af kärlek, stolta, ömma, och slutas trofast till ditt lena hår.

O, kvinna, brud och maka! Hvilken lycka att äga dig i kärlek, kysk och sann, med språkets bästa ord jag ville smycka den sång, jag ägnar dig som vän och man. Jag ville tvinga raderna att sjunga min kärlek, het och häftig, fast och stark. Du, du är min, du frotsiga och unga, du veka kvinna från min egen mark!

AXEL JOHANSSON.

PÄRMAR

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:
Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1: 50 + porto 30 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." " 0: 50 + " 10 "
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälprede", " 0: 50 + " 10 "
Samtliga tre pärmar " 2: 50 + " 30 "

Recept å Svalöfs Kornflingor med äppelmos.

- 2 1/2 kkp. kornflingor
- 1 liter vatten
- 2 tsk. salt
- 1 tsk. socker
- 1/4 tsk. rifvet citronskal
- 2 kkp. äppelmos
- 2 del. grädde.

Beredning: Kornflingorna röras i vattnet och få koka 15 min. Saltet, sockret och citronskalet tillsätts. Gröten lägges upp på ett serveringsfat i form af en krans, som fylles med äppelmoset. Grädden vispas till hårdt skum och spritsas öfver. Serveras med mjölk. I enkellare fall uteslutes grädden, och rätten blir ändå mycket god.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND** (Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm. **FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 13—19 MAJ 1917.**

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; å la daube på fisk med skarp-sås och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Soppa å la Hedin; oxfile å la Duchesse med brynt potatis och legumsallad; nougatkräm.
MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; välling; sill i papper med potatis; kaffe eller te. Middag: Benig kalfstek med potatis och lingon; aprikoskompott med grädde.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna (rester från måndag) med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Morotspure; krom-gadda med smör och pepparrot.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; Välling med fruktkompott; stekta ägg på vetebröd; kaffe eller te. Middag: Mordotspuré; krom-bullar med stekt lök, brynt potatis och afredt sås; gräddkaka.
TORSDAG. (Kristihimmelsfärdsdag) Frukost: Smörgåsbord; omelett med stufvade svartrotter; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekta sjötungfiléer med spenat; falska

NYA **WERMLANDS-TIDNINGEN**
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1854
Rikstelefon namnanrop Länstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

GAHNS

ÄKTA ASEPTINTVÅL OCH BORLANOLINTVÅL
cocosoljetvål i stänger, tillverkas fortfarande och äro af god kvalitet.

RECEPT:

Soppa å la Hedin (f. 6 pers.). 1 hg. kalnbräss, 1 3/4 msk smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 2 tsk. citronsaft, 1/2 del. maderas, salt, cayenne, 2-3 äggulor.
Beredning: Kalnbräset bör ligga i vatten 1 tim. för att blodet skall dragas ur, hvarefter det blancheras (lägges i kallt, lätt saltadt vatten och får där koka 10 min.) och afkyles i kallt vatten. Buljongen kokas upp med persiljan, bräset lägges i och får koka, tills det är hvitt och fast eller omkr. 45 min. Det tages upp, får kallna och skäres i fina tärningar, hvilka lägges i soppskålen. Buljongen silas. Smör och mjöl fräses 2 min., buljongen spådes på, litet i sänder, och får koka under rörning 5 min. Soppan afsmakas med citronsaften, vinet och kryddorna. Äggulorna silas

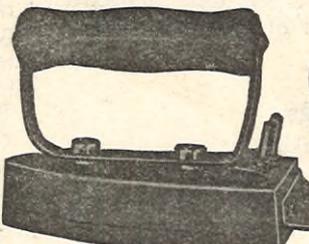
PHOSPHO-ENERGON-PILLER
Öfverallmän svaghet, nervositet, öfveranstängning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Brudutstyslar
såväl enkla som finare, samt Dam och Branunderkläder ständigt på lager i
Helsingborgs Linneutstyslafärf, Malmö
Rikstel. 48 12.

WILDES TVÄTTMASKIN
Sparar tid och såpa.
Tillverkad af prima ek.
Pris Nr. 1 Kr. 38:—
Pris Nr. 2 Kr. 53:—
Fraktfritt lev. Begär illustration.
Carl W. Wildes Effr., Skenege. WILDES TVÄTTMASKIN N:2

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER
göra husmodersysslan -- lätt och angenäm --
ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
- ULVSUNDA PR STOCKHOLM -
Besök vår utställning Birger Jarlsgatan 21.

SASOLTVÅLEN
Försonar
aftontoilettens ledsamheter.

upp och vispas i soppan, som därefter hålles öfver bräset i soppskålen.

Oxfile à la Duchesse (f. 12 pers.). 1 1/2 kg. oxfile, 1 hg. rökt sidfläsk, 1 hg. späck, 2-3 tryffel, 10 gr. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 250 gr. späck i flata skifvor.
Till stekning: 50 gr. smör, 1 morot, 1 charlottenlök, 5 persiljestjälkar, 1/2 lit. buljong, 3 dcl. hvitt vin, 3 kryddnejlikor, 1 glas maderas.

Sås: 20 gr. smör, 30 gr. mjöl, köttsky, 1 msk. maderas, finhackad tryffel, 1 tsk. kallt smör.
Beredning: På oxfilen bortskäres hinnan nätt. Fileen späckas därefter i täta, jämna rader, sicksack, med det i strimlor skurna fläsket, späcket och tryffeln. Köttet ingnidet därefter med kryddorna och invecklas väl i flata späckskifvor samt ombindes med mjukt tvinnat bomullsgarn, förut doppat i kokande vatten. Smöret brynes i en stekgryta, filén lägges och brynes vackert runt

om, hvarefter den ansade moroten, löken, persiljan, den kokande buljongen samt vinet och kryddorna tillsätts och steken får steka första halftimme öfver liflig eld. Därefter tillsättes maderan och filén får sakta steka, tills den är fullkomligt mör eller omkr. 1 tim.

Filen tages upp, befrias från späcket och hålles varm. — Köttskyn skummas och passeras genom hårsikt. — Smör och mjöl fräsas 2 min. Köttskyn spädes på och säsen får koka 5 min. — spädes med litet mera buljong om så behöfves — hvarefter den fint hackade tryffeln samt 1 tsk. kallt bordsmör tillsätts.

Filen skäres i tunna skifvor, upplägges på krutong och öfvergutes med ett par msk. af säsen. Garneras och serveras med brynt potatis och grönsaker eller salade russe upplagd i små snäckor af råa hvitkålsblad.

Nougatkräm (f. 6 pers.).
Nougat: 40 gr. sötmandel, 125 gr. strösocker.

Krä m: 3 äggulor, 50 gr. socker, 2 dcl. tunn grädde, 1/2 vaniljstång, 4 blad gelatin, 3 msk. varmt vatten, 3 dcl. tjock grädde.

Till garnering: Nougat.
Beredning: Mandeln skällas och hackas fint. Sockret lägges i en något varm stekpanna, smord med 1/2 tsk. smör, och röres med träsked öfver elden, tills det är smält. Då tillsättes mandeln genast, och massan får ett uppkok samt upphålles på väl rengjord och smord plåt. Så fort noutagen är något afsvalnad, skäres den i jämna rutor med en hackknif, smord med smör, och lossas från plåten. Tre fjärdedelar af noutagen krossas fint i stenmortel, den återstående fjärdedelen sparas till garnering.

Till krämen röras äggulorna och sockret 15 min. Den tunna grädden kokas upp med vaniljen och slås under stark vispning på de rödda äggulorna, hvarefter krämen får sjuda öfver elden under fortsatt vispning. Pannan afliftes, och krämen vispas, tills den är kall, då det sköljda och i det varma vattnet upplösta gelatinet samt den krossade noutagen tillsätts. Sist nedröres försiktigt den till hårdt skum slagna grädden. Krämen hålles i vatten-sköljd och sockerbeströdd form och får stå på is omkr. 3 tim. Då krämen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig knif, uppställes på flat glasskål med tårtapper och garneras med resten af noutagen.

Linsbullar (f. 6 pers.). 1 dcl. linser, 4 dcl. vatten, 1 dcl. risgryn, 4 dcl. vatten, 75 gr. portug. lök, 2 msk. grädde, 2 1/2 msk. smör (50 gr.), 2 ägg, 2 dcl. stötta skorpor, 4 tsk. japansk soja, tomatpuré, salt, närsalt, 60 gr. smör (till stekning.)

Beredning: Linserna sköljas och läggs kvällen förut i det vatten hvare de skola kokas. De få sedan koka 2 1/2-3 tim., eller tills de känns mjuka; vid slutet af kokningen tillsättes grädden. Risgrynen sköljas, påsätts i kokande vatten och få koka mjuka. Löken skallas, hackas och brynes i smöret tillika med de stötta skorpora. Detta blandas med de kokta linserna och riset, hvarefter alltsammans males genom köttkvarn. Massan uppländas därefter med de uppvispade äggen och smaksättes med soja, tomatpuré, salt och närsalt. År smeten för lös tillsättes mera rivebröd; i motsatt fall utspädes den med grädde. Färsen formas till runda bullar, som vändas i rivebröd och stekas vackert gulbruna i smöret. Uppläggs på varmt serveringsfat, garneras med stekt lök, brynt potatis och persilja och serveras med afredd sås.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

Hvar 8 Dag har i sitt nummer 32 tre bilder från Myntverket, återgivande de nya järnmyntens präglings. Men i texten till desamma har magasinets redaktion tillätit sig den minst sagt besynnerliga upplysningen till sina läsare, att bilderna äro de första o. enda fotografierna af denna nypräglings och att hittills reproducerade fotografier äro äldre och icke från präglingsen af sagda järnmynt. Därmed åsyftar H. S. D. förmodligen de reproduktioner som återfinnas å sid. 271 i Idun nr 17. Dessa fotografier togos emellertid på stället under det präglingsen af järnmynten pågick, hvadan kollegans uppgift är alldeles falsk. En jämförelse mellan vår bild, som framställer präglingsen och H. S. D:s

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas af **APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.**

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 2.25

BILLIGT! - Finnas å alla apotek - BILLIGT!

Elegant
kemiskt tvättad o. präsad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.**

Mellin's Food
är bästa föda för svaga och klena barn i alla åldrar.
Stärkelsefritt - lättmält.
Köpes i apotek, speci- och drogaffärer.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 30 April 1917.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 4,411,605:62	Aktiekapital 24,000,000:—
Obligationer 15,598,553:87	Reservfond 9,300,000:—
Fastigh. o. inventarier 4,839,550:19	Dispositionsfond 500,000:—
Reverser mot säkerhet 94,325,270:85	Pensionsfond 321,852:21
Vexlar 48,137,609:17	Deposit. o. Kapitalräkn. 74,783,724:92
Kreditiv- och löpande räkningar 17,111,985:67	Sparkasseräkning 47,543,258:33
Hos inhemska banker 4,563,889:09	Giro- o. löpande räkn. 27,417,265:71
» utländska banker 10,849,922:08	Postremissväxlaräkning 4,614,500:93
A andra räkningar 5,631,553:39	Till inhemska banker ... 5,273,447:62
	» utländska banker ... 3,099,604:65
	Af utl. banker insatta 1,860,085:01
	A andra räkningar 6,786,200:55
Kronor 205,499,939:93	Kronor 205,499,939:93

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15 STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

ÖUMBÄRLIG
I ALLA HEM!
IDUNS KOKBOK
TILL SALU I ALLA BOKLÅDOR!
PRIS: KR. 5:50.

ETABLERAD 1752. När ni tager ett piller, så tag ett **Brandreth's Piller**
Rent vegetabiliskt Alltid verksamt.
Brandreth's Piller rensa blodet, magen och inälvorna samt underläta matsmältningen. De stimulerar levern, aflägsna dålig galla och andra fördärfvade afsöndringar. De styrka, regulerar och rensa hela systemet.
Vid förstoppning, svindel, sömnlöshet, belagd tunga, dålig andedräkt, hufvudvärk, magsmärtor, dålig, ofullständig matsmältning, lever-sjuka, gulset och hvilken annan opasslighet som helst komma af orent blod.
Säljas på alla apotek.
Allcock Manufacturing Co., Birkenhead, England.

ETABLERAD 1847. **ALLCOCK'S PLÅSTER**
Universalt botemedel mot Smärtor. Hvarsomhelst, där man har ondt bör et plåster läggas.

Vägen till makt, går ofta genom skönhet
hvar till främst bidrager Vackra Naglar använd därför alltid:
SIX
nagel-pulver

En bok med stor efterfrågan. 18,000 ex. sålda.

Umgängeskonst- Levnadskonst,

råd och betraktelser av J. L. SAXON.
3:de uppl. Häftad 1,50. Inbunden 2,00.

Alla böra läsa denna intressanta o. lärorika bok. Huru uttömmande boken är framgår av följande uppräknig av kapitellrubrikerna: På gatan. Samtal, Visiter o. längre besök, Bjudningar och annan samvaro. Till bords, Inom familjen, Barn, Husfolk och grannar, Djur, Sjuka, Sorg, På konserter, teater o. d., På restauranger och andra offentliga ställen, I butik, På resa, Begära upplysningar, Brevskrivning, Telefonering, Att tacka, Gåvor och gengåvor, Tjänster och gentjänster, Böcker och boklån, Dräkter, Kroppsliga defekter och missbildningar, Föreningsliv, Principial och biträden, Förlovning och bröllop.

Urklipp ifyll och insänd i öppet kuvert vidstående kupong. Frank med 4 öre. Boken sändes eder då mot postförskott. Häft. ex. 1:50, inb. ex. 2:00. Hårtill kommer postportot. Flera ex. kunna rek. å samma beställningsedel.

Idun

Beställningsedel till Bokförlaget Notiden
Lästmakargatan 12, Stockholm.

Sänd mig ... ex. av boken **Umgängeskonst-Levnadskonst** av J. L. Saxon. Boken skall vara häftad, inbunden. (Stryk ordet häftad eller inbunden.) Kostnaden får uttagas mot postförskott.

Namn:

Adress:

Postadress:

ådagalägger också den fullständiga inbördes likheten mellan de »maskinella anordningarna». Denna taktik att söka förklara en konkurrent äro vi tämligen vana vid från den värda göteborgskollegans sida, men att vi i närvarande fall vilja insinueras, att vi bjudit allmänheten äldre bilder under föregifvande att de skulle vara nytagna — mot en sådan oförsynthet måste vi resa en allvarlig protest.

Signaturerna Hurtig, ensamstående 25-åring och Margareta uppmånas vänligen att annonsera i Idun, då deras frågor rättligen höra hemma på vår annonsafdelning.

EXP. BREFLADA.

»Jane», Kalmar. Annonsen kostar kr. 3:50. Beloppet torde insändas i postanvisning, hvarefter annonsen införes.

»19-åringar», Linköping. Annonsen kostar kr. 5:-- som emotes.

Bad och Tvätt!

Tvättning, mangling och strykning af privatkläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Målarbadets Bad-, Tvätt- & Strykinrättning.**

Målarbadets priser å bad och tvätt alltid de lägsta.

(vättinr.: Allm. 9344 Badet: Allm. 9343
Riks 38 15 Riks 38 14)

Ferrin

Fås på apoteken.

Bästa järnmedel,

aptitgivande, styrkande, föreskrives af många läkare. Apoteket Lejonet, Malmö.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bekräftade avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

HUSHALLERSKA, bildad, proper o. ordentlig hushållerska erh. plats att sköta hushållet hos ensam ungeherre i Norrlandsstad. Sv. med foto o. ref. sändes märkt »God husmanskost, Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE, BÄTTRE FLICKA, kunnig i matlagning, erh. plats i slutet af maj till jämte husmoder sköta hemmet. Till tvätt o. skurning extra-hjälp. Sv. med foto till »Lisa 3 B», p. r. Göteborg.

UNG BILDAD enkla flicka kan mot frött villva följande till landet (turistort) som hjälp och sällskap åt fru och en 8 års gosse under juni, ev. juli. Sv. med personl. rek. o. foto till »Familjemedlem», Helsingborg p. r.

HUSHALLERSKA sökes att förestå ung tråvarutjämtemans hushåll i mellersta Norrland med tillträde sista dagarna af maj. Ansökan jämte betygsskrifter o. ref. samt foto, som återlämnas, torde insändas till »H-Z», S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

TVA ENKLA, BARNKÄRA, BÄTTRE flickor få plats i Falun den 1 juni i familj med två barn i åldern 7-6 år. Den ena kunnig i matlagning och bakning. Den andra villig biträda med barnens skötsel samt inomhus förekommande göromål. Svar till »G. S.», Iduns exp.

ENKEL, bättre flicka som är djurvän och ej rädd för arbete, får plats på landet hos medelålders självförsörjande kvinna att tillsammans med henne utän jungrfru sköta hushållet samt poststation. Gärna någon ensamstående som i så fall kan få ett godt hem. Svar med lönepretentioner till »1917» Nor p. r.

FOR EN 25-30 ÅRS ordentlig, renlig o. proper flicka, finnes nu gen. plats ledig i 2 damers hushåll i större landsortsstad. Bör vara kunnig i enkel matlagning, städning, bakning o. enkel väfnad. Sv. till »1917 Ordningssinne», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

UNG, BILDAD FLICKA, som vill vara frun behjälplig att sköta ett hushåll på landet, i Östergötland (ej landbruk), utan jungrfru, får 25 å 30 kr. i månatlig lön, eget rum, fri resa och bemötande som familjemedlem. Barnfröken finnes. Sv. med rek. o. foto till »Maj 1917», Iduns exp.

BARNKÄR FLICKA får plats i bättre Halmstadsfamilj den 15 maj, där 4 barn i ålder fr. 8 till 2 år finnes. Densamma bör vara villig o. händig samt helst något musikalisk. Sv. med betygsskrifter, lönanspråk o. foto emotes till »Halmstad», Iduns exp. f. v. b.

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

Bie Vattenkuranstalt, Katrineholm. Kneippbad. Starkt radiumhaltigt vatten. Skogsluft. Läkare: Professor Astley Levin, Sthlm.

Borg v. Norrköping. Alla slags bad o. behandl. lämpl. m. Rheum., Gikt, Åderförkalkn. Nervsjukd., Radiuminhal. Inack. i pens. o. sjukh.: 2,50-6,50 kr. Läk: W. Bergwall.

Borgholm Kurort och hafsbad med sydlandskt klimat. Utm. bad. Tidsen. utrustn. Väl fungerande vatten-o. kloak. Läk. John Peyron, Engelbrektsplan 2, Sthlm.

Bästads Hafsbad o. Kuranstalt: 1/4 -1/2. Mildt, jämnt klimat, härl. läge, en af västkustens naturskönaste badorter. Läkare: Dr Erik Witt, Bästads. Sjukgymnast T. Holmberg.

Dalarö Hafsbad. Vilk. kur. o. rekrort. Natursk. läge: hälsos. klim. Gytte-, tallb.-kolsyreb. etc. sjuk. Uppl. D. Uthyr.-byrå. R. 21.

Djursåtra Brunn, Versås. Lugnt, stilla, enkelt. Högt o. fritt läge. Järnkällor. Väl serverade bad. Hetluft. Elektr. ljusb. Om sorgsfull massagebehandl. Billigt. Läk: Hjalmar Anderson, Uppsala.

Fiskebäckskil Hafskuranstalt v. Västkusten. Ren, damfri hafsluft. Alla sorters bad. Massage och sjukgymn. Bill. lefnads-kostn., stor rymd. matsal. Läk.: Lif-med. Emil Jacobsson, Sthlm.

Fjällnäs Sveriges högst belägna luftkurort, o. 800 mtr. ö. h. i Björkskögsbället. Lämplig rekreationspl. Härl. fjällnatur, godt bord, c. 60 rum. Juni-ang. Läk: H. Laurell.

Furusund Hafs- o. Gyttebad i Sthlms skärg. 3 tim. fr. Sthlm. Alla sorters bad, gymnastik, mass. 5 hotell, 50 villor. Läk: Dr Emil Zander, Sthlm. (Spec: Hjärtsjukd.)

Grennåfors Berömd järnkälla. Gytte- o. med. b. Mildt barskogs-klim, härl. luft. Sjö, Bost. i brunnspark. Adr: Moheda. Läk: E. G. Bklund.

Gustafsberg läge vid Västkusten. Barrskog. Radioaktivt vatten. Alla brukl. badform., spec. gyttebad. Sjukgymn. Läk: Dr Rosengren.

Götarp pr Gnosjö, Jönk:s län. Naturskönt, högt läge i skogrik trakt vid sjö. Vanl. badf., god järnkälla. Bill. Rikstel. Massör. Läk: G. Linge, Lund. Begär prosp. kuranst. Horred, Västergöt. Reum., gikt, nerv- o. hjärtsjukd. Nutida bad, spec. gyttebad. Lämplig rekreationsort. Barrskog. Godt bord. 26/5-8/9. Läk: Klas Björkman.

Hjo Badanstalt. Sundaste läge i den förtj. Guldkrokan v. Vättern. Utm. bad. Nytt strandbad. 1 a kl. bost. God mat. Läk: Dr E. Tengstrand, Sthlm. För gymn. o. mass. Dr H. Ekberg, Sthlm.

Hällby Brunn (mell. Eskilstuna o. Torshälla), Ypperl. komm. Starkt radioaktivt järnkälla. Fullst. badanst. o. Kneippbad. Härl. skogsluft. Bill. Säs: 1/2-1/3. Läk: Nils Wennström, Sthlm.

Hälsans Brunnanst., Hälsingborg. v. Öresund. Sofiakällan. Järnkälla. Alla med. badf. Härl. strandbad. Reum., magsj., skroful. åkommor. Konvalesc. Läkare: A. Björkman. Hälsingborg.

Medicinska förråningar besvaras af resp. läkare och för närmare upplysningar utgifna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter» (tillgänglig i bokh.) o. till de olika kurorterna prospekt, som erhållas genom kamrerarekontern och Svenska Turistföreningen, Stockholm.

Obs! Beträffande mathållningen vid Kurorterna påminnes allmänheten om nödvändigheten att medföra bröd- och sockerkort. Förhöjning af de i prospektet utsatta priserna kan möjligen blifva nödvändig om oförutsedda svårigheter för lifsmedelsankaffningen inträda.

Johannisdal Hälsobr. o. badanst. v. Köping. Öpp. Juni -ca 20 aug. Järnkälla med hög radioaktivitet, hvars vatten anv. äfven till alla bad. Läkare: G. Eriksson, Köping.

Källvik 1/2-3/4. Loftahammar. Lugnt, enkelt, billigt; skogrik, vindskyddad hafskust; fullst. brunns- o. badk.; radioaktiva järnk.; dietkurer m. m. Läk: Ragnar Edén, Gäfle.

Lannaskede Härl. läge å Små. högl., skogr. trakt. Stark järnk. alla brukl. badf. Spec. Gyttebad. Kneipp. Radium-Institut. Säs. 1/2-1/3. 4 juni. Läk: Dr. Sigge Wiklander, Sthlm.

Loka vid Bergsl. järnv. Säs. 5 juni -16 aug. Terminusdeln. Reumat. hjärtf., neurast. Ber. gyttebad jämte vanl. badf. Radiuminhal. Dietkost. Öfverl.: Dr Th. Hedberg, Sthlm.

Lundsbrunn Hälsobr. o. badanst. Högt o. stort läge i natursk. trakt nära Kinnekulle. Ber. järnk., starkt radioaktiv. Billigt. Läk: B. Pontén, Göteborg.

Lysekil Hafsbad, klimatisk kur. o. rekr. ort, fullst. brunns- o. badkur, sjukgymn. och massage. Moderna anlägg. o. goda bostäder. Läkare: Hjalmar Fries, Stockholm.

Malen Bästads. Fullst. kurort. Varm- o. hafsb. Vidstr. barrskog. Sjukgymn., brunnsdrickn., dietisk behandl. Lekstuga. Läkledarinnor. Läk: Prof. K. O. af Klercker, Lund.

Marstrand Hafskuranst. m. utm. bad, spec. gytte- och tvåmassagebad, goda komm. bill. lefnadsomk. Prosp. g. badkontoret. Läk: Dr Ivar Lagerberg, Marstrand.

Medevi Skogsanst. Ber. järnk. m. radioakt. utstr. Utm. gytte- o. half. Sol- o. luftb. Kalla bad i Vätern. Terrängkurer. Dietisk bord. Läk: G. Bergmark, Uppsala.

Mörsils Sanatorium f. bröst-sjuka. Jämtl. Öpp. året om. Ren, stärkande fjällluft. Ista kl. bord. El. belysn. Rikst. Öfvläk: T. Horney, Mörsil.

Mösseberg Vattenkur. och sanatorium. 1,100 f. ö. h. Öpp. hela året. Nauheimerb. m. flyt. kols., el. ljusb. Inhalat. Röntg.- o. hög-frekv.-ad. Läk: Fr. Odenius, Sthlm.

Norrteije 15,6-1,9. Ber. gytte-massagebad, spec. för led- o. muskelreumatism. Öfriga badform. Vacker natur. Ram o. mat 3 å 5 kr. pr dygn. Vattent. Läk: C. Pontén.

Nybro Brunn och badanst. Prakt. barrsk. Torr grusr. Vattenkur. El. ljusb. Gyttebad. Nauheimerb. Solbad. Starka järnkällor. Bill; Läk: Dr. Bertel Möller, Sthlm.

Porla Brunn. Ber. kraftiga järnvat-ten. Fullst. badanst. i term. 1/4-1/2. II term. 1/2-1/3. Postadress. Porla. Läk: Dr H. Nauckhoff, Linnég. 12, Stockholm. Riks. & Allm. Säs. 1/2-1/3. Alkalisk & järnk.

Ramlösa brunn Spec: Socker, gikt, njurl. Nauheimerb. Röntg.-undersökning. Läk: Prof. K. Petren, Doc. M. Dr. M. Ljungdahl, Lund.

Ronneby Brunn. Starkaste järnkällor, mass.-, ljusb., hafsb., kallvattenkur, dietkur, Läk. Lif-med. G. Rystedt, Sthlm. Dr Thorling, Dr Riets och Dr Falk.

Ryd Brunn- och Badanst., Radioaktivt järnk. Alla brukl. kurmedel. Kneipp. Natursk. läge. Skog o. insjöar. Lugn sommar. Ytterst bill. lefnadsomk. o. badpr. Läk: D. B. Carlsten.

Saltsjöbadens Badhotell Alla moderna badformer. Fullständigt gymnastikinstitut. Öppet hela året. Läk. Dr O. F. Åberg.

Skagersbrunn Adr. Kristinehamn. Vatten- o. luftkurort med järnk. Härl. läge v. sjön Skagern. Alla badf. Radiuminhal. Läk: Dr Johan O. A. Bergqvist, Stockholm 5-8-15.7. Dr Nils G. Marén, Uppsala, därefter.

Strömstad Hafskuranst. Skyddad: läge. Mildt hafsklimat. ber. gyttebad. Järnk. Säsong 1 juni-15 sept. Läk: A. Berghe, Sthlm.

Särö 1/2 t. järnv. fr. Gbg.: urgammal vegetat., härl. strand- & skogspromenader, saltaste bad, förskäl. rest.

Sättra Brunn. 14 mil fr. Sals. Dagl. vursttrafik, på beställn. automobil. Gyttebad, gymn., massage: särskild matordn. för magsjuka. Öpp 8/6-9/8. Läk: Prof. Friberger, Upps.

Söderköping Brunn o. bad. Nytt 1-kl. badhus. Nauheimerb. Elektr. ljusb. Sjukgymn. massage och helutlös. Utm. skogspromen. Enkelt lefnadsstätt. Läk: R. Almqvist, Sthlm.

Södertälje Badinr. Öppet året om. Nytt badhus och societetshus, massagebad, el. ljusb. Radiuminhal. Läk: Axel Hellstenius, Sthlm. För: mass- och gymn. G. Wickberg.

Tranås Vattenkuranstalt, Öpp. året om. Alla varma o. kalla bad. Dietkur. Röntgen. Natursk. läge vidstr. barrskog. Moderata priser. Läkare H. Tham, Tranås.

Trosa Bad- och sommarvilstelseort. Naturskönt läge. Ren o. stärkande luft. Utmärkt varm- och salt-sjöbad. Tvenne läkare på platsen.

Tulseboda Brunn- o. kurort, Kyrbult, Blekinge, 1 Jun -1 Sept. Naturskönt läge i högt lig-gande skogstr. Utm. o. bill. bad. Apotek. Bill. lefnadsomk. Läkare: G. Liedholm, Västervik.

Tyringe Badanst. och Sanatorium Fysikalisk-dietisk kurort. Elektr. guld- o. bägljusb. Höglösbad. Testastr. m. fl. Begär prosp. Läk. Dr. O. Reimers, Tyringe.

Ulricehamns Sanatorium o. badanst. Öpp. året om. Vidstr. skogsomr. Mer än 800 m. Öfver. Alla brukl. badf., fly. elektr. Läk: Joh. A. Andersson, Ulricehamn.

Varberg Hafsbad och gyttebadanstalt. Bästa hafsbad, spec. gyttebad. Elektr. ljusb. Billiga afgifter o. lefnadsomkostnader. Läk. Dr Olof Sandberg. Stockh., Birger-järsgatan 19.

Wermlands Eda Vattenkuranstalt. o. Järnkälla, adr. Charlottenberg. 10/6-20/8. Högt läge. Skogsklimat. Alla brukl. badf. spec. gytte- o. kolsyreb. Läkare: J. Kinberg, Stockholm.

Öregrund Hafs.-anst. Härl., friskt läge. Goda o. bill. lefnadsomk. förhållanden. Ångbåtskommunikationer. Gytte- & Nauheimerb. Läk: Dr. Alfr. Ternell, Stockholm.

Östhammar Skyddad läge v. vik å Ålandshaf. Många badf. Tvålmass.-, Tallb.-, El. ljusb. m. m. Härl. hafsb. o. skogsluft. Bill. Läk: O. D. Barr, Sthlm.

Grönsaker

Steninge Grönsaks- o. Blomsterfrö.
120 utvalda sorter. Välrensat. Högst grobarhet. Tillhandahålles å 25 öre pr påse hos välförsedda handlande eller direkt fr.

STENINGE TRÄDGÅRDAR MÄRSTA
Begär katalog

STENINGE FRÖ 25 öre

Plastiska operationer

för borttagande av förfulnande bildningar såsom vårtor, leverfläckar, smärre s. k. eldsmärken, gamla ärr, tateringar, **harmynthet**, djupare veck och rynkor i ansiktet — medelst den i Amerika och på kontinenten använda »facial extension»-metoden, som på en gång gör ansiktet fritt från rynkor — tillbakaläggande av utstående öron, med ett ord alla plastiska operationer utföras på mitt institut af legitimerade läkare och kirurger, specialister på respektive områden.

Parafininjektioner

för utfyllande av insjunken näsa, haka och missbildade partier utföras. På förekommen anledning varnas bestämt för att låta annan än läkare utföra parafininjektioner och dylika behandlingar, enär endast läkare kan lämna betryggande garanti.

Mottagning dagligen kl. 10-7.

FRU MARIA ENQUIST, ex. sjukgymnast.
Institut för Skönhetsvård och Plastiska Operationer.
A. T. 226 62. Stockholm, Biblioteksgatan 6-8. R. T. 160 68.

VID BRUK i Vestmanland, tjänstemannaem, får som husmors hjälp (tre personer med jungfru) bättre hushållsvan flicka plats. Eget rum. Medlem. Vid Nya Inackorderingsbyrån, Jakobsbergsgatan 34 Sthlm.

2 snille och flinke piker faar lette pladser straks som enepiker i mindre familjer. Biletet gjerne med fotografi og lonsforlangende sendes Konsul J. Nerum, Stavanger, Norge P. B. 28.

ENKEL, PRYDLIG, snäll flicka, kunnig i handarb. (hvitbroderi) o. stryknig får plats hos badläkaren vid Värmlands Eda att tillse 2-årig tös. Sv. snarast med foto o. villkor till dr J. Kinberg, Brunnsgatan 4, Sthlm.

BARNFRÖKEN, helst kindergartentid, får den 1 juli plats på egendom i Värmland. Sv. till fru Hedvig von Axelson, Mälsvik, Värmlands-Bro.

Examinerad barnsköterska, pälitlig och anspråkslös, helst kunnig i sömnad, erhåller plats i Juni i Göteborg. Skall sköta förstfödda barnet, samt handhva dess tvätt och kläder och städning af barnkammaren. Svar med rek. löneanspråk och foto till »Fru I. B.» Iduns exp. f. v. b.

En flicka

af bättre familj, ålder 25 å 40 år som, vill åtaga sig några barns uppfostran samt för öfrigt representera hemmet erh. genast el. senast 1 aug. plats hos grossh. som nyligen blifvit ånkeman. Den som är barnkär samt musikalisk har företräde. Sv. med foto samt ref. torde sändas till »45 år», S. Gumælii Annonnsbyrå, Göteborg, f. v. b.

Studentska.

Elevplats å Apoteket Gripen i Sundsvall finnes från 1 juni. Lön 100 kr. i månaden.

Barnfr. o. Barnsköt.

erh. goda, väl aflönade platser Palmquist & Co, 17 Malmskillnadsg.

Kvinnligt Skohandelsbiträde

(hälst Norrländska) erhåller plats den 15 Maj eller 1 Juni. Sökande bör inneha god varukännedom, ordningssinne samt vara god säljare. Ansökningar, åtföljda af betyg, fotografi, åldersuppgift och lönepretentioner, torde sändas till Svegs Läder- & Skohandel, Sveg.

PLATSSÖKANDE

30-ÅRIG FINT BILDAD ÅNKA med glad lyne, något musikalisk, önsk. att för längre eller kortare tid vistas i bättre familj på landet såsom sällsk. o. hjälp i alla inom huset före. göromål mot liten lön, event. mot fritt vivre. Sv. till »Bildad ånka», S. Gumælii Annonnsbyrå, Malmö.

BÄTTRE FLICKA önskar komma i familj på landet, helst i Skåne, för att deltaga i trädgårdsskötsel. Betalar gärna blott hon kan beräkna vänligt bemötande. Sv. till »T. A. M.», Helsingborg p. r.

21-ÅRIG, BILDAD FLICKA önskar under sommaren mot fritt vivre plats som hjälp o. sällskap i familj på landet. Undervisar gärna nybörjare eller något försigkomna i pianospelning. Kunnig i enklare sömnad. Tacks. för sv. till »E. S. 1917», Upsala p. r.

ENKEL FLICKA, något kunnig i matl. o. bakn. får god plats gen. Sv. t. »A. R.», p. r. Alingsås.

ENKEL, ORDENTLIG FLICKA önskar plats på herrgård ell. i bättre hem, där jungfru finnes, samt tillfälle gifves att få lära matl. m. m. Tacks. för sv. till »25», p. r. Arnäs v a l l.

UNG, PROPER FLICKA, med godt utseende önsk. plats för en äldre dam som sällskap o. hjälp å landet (eller stad) genomgått hushållsskolekurs. A lön fästes mindre afseende. Sv. emotes intill den 25 maj till »I. M.», Karlskrona p. r.

UNG, ANSPRAKSLÖS FLICKA, kunnig i enkel klädsömnad, linnesömn. o. handarb. önsk. plats i familj ell. hos ens. dam. Helst i Dalarne. År tacks. för sv. t. Postack 79, Vinslöf.

KINDERGARTENLÄRARINNA, 23 år, önsk. under sommarmånaderna mot fritt vivre, ev. någon lön komma på landet i fam. för att sysselsätta o. läsa med mindre barn. Sv. till »Goda referenser», Sv. Telegrambyrån, Göteborg.

19-ÅRIG ÖSTGÖTSKA med realskoleexamen önsk. inst. 10 juni plats antingen i hushåll ell. att som sällskap o. hjälp (högläsning o. d.) medfölja någon dam eller herre till badort. Sv. t. »19 år», Borensberg p. r.

FRAULEIN, van att läsa och konversera med barn på tyska och engelska, söker plats 1 juni, eventuellt som sällskap och hjälp i hushåll. Bästa ref. Svar »L. B.» Postkontor Riddareg. Sthlm p. r.

UNG FLICKA, något kunnig i sjukvård önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Sv. till »21 år», p. r. Nyköping.

EN 19 ÅRS FLICKA fr. godt hem, önsk. mot fritt vivre plats i fam., helst troende, att deltaga i före. göromål. Reflekterande behagade sända sv. till »Ver», Iduns exp.

MEDELÅLDERS, väl meriterad skol-lärlarinna, van vid alla uti ett landthems inre- och yttre göromål och kunnig i handarbeten samt landtmäteriskrifning m. m., önsk. plats som husmors hjälp. Sv. till »Jämtlandstösen», Iduns exp. Sthlm f. v. b.

FLICKA önskar mot fritt vivre plats i godt, vänligt hem för att lära alla inom ett ordnat hem före. syssl. Sv. emotes tacks. t. »Anspråkslös», Iduns exp.

MUSIKLÄRARINNA, elev till framstående lärare, önsk. under sommarmånaderna plats i fam. på landet för att emot fritt vivre undervisa i pianospelning. Sv. t. »Musiklärlarinna», Iduns exp.

UNG, FÖRLOFVAD gymnastikdirektör önsk. komma till angenämt hem några månader för att lära hushåll. Önskar i utbyte gifva massage och sjukg. Är villig ev. betala något. Sv. till »26 år», Iduns exp. f. v. b.

BARNMORSKAN, fröken Ester Beckman, Skara, åtager sig efter öfverenskommelse praktik i familjer. Ref. på begäran.

I BÖRJAN AF JUNI önsk. 17 års läraredotter komma i trefl. o. vänl. hem på landet för att delt. i lättare före. göromål. Sv. till »Familjemedlem», Kiosken Brunnsparcken, Göteborg.

UNG FLICKA, som genomgått Fröbel Institutets B-kurs, önsk. plats som barnfröken å barn i ålder 2-6 år. Sv. till »Barnfröken 19 år», Norrköping 2, p. r.

UNG SMASKOLLÄRARINNA önskar under sommarferierna juni-sept. pl. i familj att läsa med barn. År villig delt. i hushållsgöromål. Kunnig i handarb. samt dalknyppning. Fina betyg o. ref. Lön önskas. Sv. till Kyrskolan, Gagnef.

UNG BILDAD FLICKA önsk. und. sommaren mot fritt vivre komma i god familj på landet, där jungfru finnes, för att sköta barn eller biträda husmodern vid förefallande göromål. Sv. till »99», Sv. Telegrambyrån, Stockholm f. v. b.

UNG, ELEMENTARBILDAD FLICKA, önsk. und. sommaren mot fritt vivre pl. i bild. hem på landet, å större herrgård ell. dylikt, där ungdom finnes, för att und. vänlig erfaren husm. ledn. delt. i matl. o. andra husl. syssl. Sv. med ref. o. närm. uppl. till »Familjemedlem», Göteborg 3.

LÄRARINNA önskar plats under sommarfer. (5 juni-25 aug.) i familj ell. annorstädes där en lärarinnas kompetens är tillräcklig. Sv. med uppgift om lön till »A. E. C. S. 1917», Gideåberg.

25-ÅRIG, BILDAD FLICKA ex. slöjd-lärlarinna vid Lundinska slöjdsam., huslig o. praktisk, önskar lämplig sysselsättning i hem eller skola. Sv. torde sändas under adr. Magister T. Holm, Sten Sturegatan 12, Göteborg.

UNG, MUSIKALISK lärarinna önskar under sommarlovet plats i treflig familj att läsa med något barn. Svar till »Sina», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE FLICKA önskar mot fritt vivre komma till större herrgård, för att få deltaga i allt som förekommer i ett finare landtshushåll har betyg från hushållsskola samt 4-mån kurs genom »Sthlms största hotell». Svar till »1 juli 1917» Iduns exp. f. v. b.

FLICKA som genomgått 8-klassigt läroverk önskar under sommarmånaderna plats på landet för att undervisa barn. Äfven musik. Svar till »Kondition», Iduns exp. f. v. b.

SMÅLÄNDSKA, något kunnig i sjukvård, önskar lämplig plats. Gärna villig deltaga i husliga göromål. Svar till »Familjemedlem» Iduns exp. f. v. b.

SKICKLIG LINNESOMMERSKA söker plats i större och finare hus. Tacksam för svar till »God plats C.», Iduns Expedition.

PRÄSTDOTTER från Värmland söker plats som husföreståndarinna. Svar till »Kompetent» Iduns exp. f. v. b.

UNG SLOJDLÄRARINNA önskar under ferierna plats att undervisa eller hjälpa till med linne-, kläd- och konstsoömad. Bästa ref. Svar till »Intresserad» Kalmar p. r.

GYMNASIST med goda betyg, önskar mot fria resor och fritt vivre under sommaren plats i bildad, kristlig familj på landet såsom informator och sällskap för yngre gosse. Svar till »6-2-are» Iduns exp. f. v. b.

ELEMENTARBILDAD FLICKA önskar under sommarmånaderna mot fria resor och fritt vivre samt för lön plats att läsa med barn i lägre klasserna. Svar till »Snart 19 år», Hofva, Västergötland p. r.

UNG FLICKA önskar plats å landt-egendom, att deltaga i husliga göromål. Har genomgått 8-klassigt läroverk och Elisabeth Östmans husmoderskola. Svar till »Sommaren 1917» Iduns exp. f. v. b.

EN 18 ÅRS FLICKA önskar komma i en bättre familj att mot fritt vivre läsa och deltaga i alla husliga göromål. Svar till »Familjemedlem» Wissesjerda p. r.

VAR KAN 25-årig lärarinna (norr-ländska) erhålla arbete under sommarmånaderna, antingen som hjälp och sällskap eller såsom lärarinna. Svar till »Feriearbete», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA, som genomgått kurs i massage önskar plats i familj eller hos ensam person nu genast eller i juni. Kunnig i hushållsarbeten och enklare sömnad. Är mycket intresserad af sjukvård och åtager mig gärna att vårda någon orkeslös äldre person. Kan äfven biträda vid skrifögöromål och talar god engelska. Någon lön önskvärd. Svar till »Juni 1917» Roasjö.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i familj eller hos ensam dam, som verklig hjälp och sällskap. Är kunnig i matl., bakning, sömnad och finare handarbeten. Svar till »22 år» Trälleborg p. r.

Ung bättre lanthrukaredotter önsk. plats, som sällsk. o. hjälp. Är kunnig i sömn. o. handarb. Någon lön önskas. Familjemedlem. Svar till frkn Ragnhild Ekman, Hylta Bruk.

Såsom värdinna eller hushållerska för bild. herre el. mindre fam. önsk. 40 års bildad, duglig änkefru anställning, helst där 16 års fosterdotter, som genomgått 7 klasser i flickskola får medfölja som hjälp eller mot billig inackordering. Sv. till »Sommar 1917», Gumælii Annonnsbyrå Gbg.

Fransyska,

exam. sjukgymnast, söker anställn. juni-sept. Specialité: Neurasteni, huvudvärk, sömnlöshet samt beh. af barn: ryggradskräkn., dålig hålln. etc. Villig att jämväl meddela konversationslektioner. Talar flytande äfven god engelska, tyska o. (täml. god) svenska. Ref! Ben. sv. till »Mademoiselle V.», Iduns exp.

2:ne bättre Norrländskor

önska hvar för sig plats i familj eller till sommaren medfölja familj eller äldre dam till badort. Fina referenser. Svar till »Maja och Ingrid» Iduns exp f. v. b.

Anspråkslös, bildad frisk

gladlynt medelålders dam med goda relationer och mångårig vana att sköta ensam persons hem önsk. dylik plats hos äldre dam eller herre boende i Sthlm el. dess närhet. Tacks. för sv. till »Små lönepretentioner», Iduns exp.

Ung lärarinna

vid Kindergartan i Nya Elementarskolan för flickor i Hälsingborg önskar under sommaren plats i godt hem, helst på landet, för att undervisa mindre barn. Närmare upplysningar och ref. lämna föreståndarinna för Nya Elementarskolan för flickor i Hälsingborg samt professor Gunnar Andersson, Djursholm.

Husföreståndarinna.

Att sköta hemmet för ens. person, önskar bättre frunt. Svar till »Huslig», Iduns exp.

INACKORDERINGAR

UNG FLICKA får god inackordering i sommar på trefligt landtställe nära stad, deltaga i hushåll om så önskas. Billigt pris. Sv. till »K. L. B.», p. r. Uddevalla.

INACKORDERING önskas i präst-el. herrg. i Västerg. el. Hall. af ung dam fr. 15 juni-15 juli. Sv. till »Landtluft», Nord. Annonnsbyrå, Göteborg.

Sommarvistelse på Öland.

En gosse i 10-års åldern samt en flicka i 8-års- mottages. Sv. till »Moderlig värd», Kalmar p. r.

Till hösten hos oberoende dam i Stockholm

erbjudes 1:sta klass hem för tve-nne äldre välsituerade damer. Vackra rum, möbl. ell. omöbl. varmt o. kallt vatten, badrum, hiss. Tel. Då härmed afses ömsesidig trefnad och komfort lämpar det sig för den, som söker och har pensionatvanor. Utförligt svar med ref. till »Icke pensionat», insändas und. adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm.

Sommarinackordering

Några barn kunna under sommaren få god och praktisk inackordering i härlig, skogrik trakt vid Skelderviken. Stor trädgård. Härliga bad. God värd och tillsyn. Vidare upplysn. gen. frkn Gertrud Anderson, massös, Bangatan 19, Göteborg.

För den nyfödde.

Komplett utstyrel. 3 omg. 18 praktiska plagg, stor modell, hemsömnad af uteslut. bästa material. Förord. af läkare. Sär. praktisk. Pris pr kartong. Extra elegant 15 kr. Sänglinne, stort och praktiskt med vacker brodyr 7 kr. pr omg. Allt förstklassigt! Fru Caspersson, 3 Järntorgsgatan, Örebro.

Babylådan

inneh. fullständig utstyrel för späda barn, välsyd och af bästa kvalité, pris 10 och 15 kr. pr låda beroende på monterig. Sändes mot efterkr. A. C. Cronquist & Son, Rikstel. 615. MALMO

Hvar skall jag tillbringa min sommarsemester?

Stockholms omgifningar:

VID MÅLAREN. Pensionat Fagerudd har utmärkta strandbad och skogs promenader. Begär prospekt af Konditor Lundevall, Enköping.

Dalarna:

SVÄRDSJO HVILOHEM erbjuder hvil-la och hemtrefnad i lugn, vacker trakt af Dalarna. Närmare meddelar fröken Lydia Johnson, Svärdsjö. Riks 29.

Västkusten:

MARSTRAND. Pensionat Nygren rekommenderas. Alsback LYSE rek. Strandbad. Varma bad. Löf- och barrskog. Oppnas 1 maj.

Skåne:

LUDVIGSBORGS PENSIONAT. Hårligt läge i skogrik trakt, nära Ring-sjön, rekommenderas. Tel. Höör 58 B. Emilia Paulsson.

Värmland:

DOKTORINNAN VILMA ERIKSSONS Hvilohem, beläget 15 min. skogs-väg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

FLORODOL-TVÅLEN
är barnens förtjusning.
Använd Florodol-Tvålen vid tvättning av de små. Den bevarar och stärker deras fina hud och rosiga hy.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm S. T. 8301.
För behandling af stödj- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubningar.

Doktor Heüman
Kungsporspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enl. kungl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J. Arvedson: adr. Odeng. 1 Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. i Sept.
Begär utförligt prospekt!

Med. Dr. E. Kleens
ettåriga kurs i massage och sjukgymnastik för Damer och Herrar
börjar den 1 oktober kl. 10 f. m.
Mästern Samuelsgatan 37, 2 tr. Obs! Prospekt begäras och anmälningar mottagas städe under adr. Engelbrektsgratan 43 B. Stockholm.

Hår- vatten för erhållande af mjuk och kraftig hårväxt (världsfabrikat).
Pris kr. 4,90 och 5,50 + porto. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, Drottningg. 21, Sthlm.

Majorskan Edmanns utsökta
Crème Idéale
är af kunnare ansedd som mest förskönande och mest elegant. Bleker fräknar och leverfläckar, gör hyn ungdomligt vacker.

VÄCKRA BRODERIMONSTER, 4 st. olika till daglinnen mot insändande af 70 öre i frimärken. 1 till lakan mot 50 öre und. adress Box 14 Bankeryd.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade härvattnet mot grått hår, som förhindrar håravfall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelin's Parfymmagasin, Malmstorgsgatan 5 Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken n. Rikstel. Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

STABIL
är den förnämsta pasta för borttagande af
Misspyrdande Hårväxt
Obs! Inga märken, ingen lukt.
Pris 3:50 + porto.
EBBA BECKMANS HYGIENISKA SALONG,
GREFTUREGATAN 3.
Riks Tel. 70658. Allm. Tel. 40100.

Kylsalva.

15-årig frostska botad! Absolut ofarlig. Lämplig för såväl ansikte som händer. Insänd rekvisition ofördröjligen till "Enstående resultat", Iduns exp. f. v. b. så sändes en sats omgående belagd med postförskott å kr. 3:75 plus porto.

55 Kungsgatan Almedahls Försäljnings-Magasin, 55 Kungsgatan

Kontoret 21 66. **GÖTEBORG.** Butiken 11 31.

Rikhaltigt urval af **Linne- och Bomullsartiklar.**

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Angbåtar och Privathem samt Brudtystyrslar.

Broderier. Spetsar. Färdigsydd damunderkläder, Dag- och nattskjorter, hvita o. kulörta skjorter. m. m.

Damast- och Drällduktyger. Lakanslärft. Percaler. Boistervar. Handdukar. Mattgångar. Mangelduk. Badkapptyg. Hvita o. kulörta Bomullstyger m. m.

BENNINGE HEMSKOLA
Strengnäs.

Ny kurs från 18 Juni till 1 Dec. 1917, 10:de arbetsåret 23:dje kursen. Grundlig husmodersskola på landet. med undervisning i matlagning, inkokning, torkning, sömnad, tvätt, väfning, trädgårdsskötsel m. m. 3 skickliga, examinerade lärarinnor. Härligt läge. Godt hemlif. Vidare upplysningar under adress som ofvan. Riks och Allm. telefon.

Önnestads Kvinnliga Folkhögskola
(nära Kristianstad)

med undervisning i allm. bildande ämnen, slöjd, vävning, gymnastik, huslig ekonomi, trädgårdsskötsel, lanthushållningsämnen m. m. börjar nya kurser 18 maj. Arbetar på två avdelningar: 1:sta årskurs och Övre avdelning. Frielevplatser o. stip. kunna ännu sökas. Prosp. gen. rektor **Yngve Melander, Önnestad.** Obs. även trädgårdsskola för kvinnor.

Utbildning för föreståndarinnor
vid ålderdomshem och barnhem.

Svenska Fattigvårdsförbundets tionde utbildningskurs för blivande föreståndarinnor vid ålderdomshem och barnhem kommer att anordnas under tiden 8 januari-15 juli 1918. Ansökan till kursen insändes före 15 september. Till förpraktik före 1 juli. Kursavgift 20 kr. Begränsat platsantal. Program och övriga upplysningar meddelas genom Sv. Fattigvårdsförbundet, 6 Lästmakarg., Sthlm.

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium,
Kommandörsgatan 32, 1 tr., Stockholm. Allm. Telef. Östern. 1618,
som nu till Pingst afslutar sitt 10:de arbetsår, börjar åter 1 sept. 1917.
Af Kungl. Maj:ts godkänd högre handarbetslärarinneutbildning med statsanslag. Kurser på 1, 1½ och 2 år. Fullständigaste och grundligaste utbildning i sitt slag: Ansökan bör hållet insändas före 1 Juni. Prospekt sändas på begäran. Mottagningstid kl. 12-1.
Inträdessökande uppmanas taga tillvara denna annons.

Herrsätra Skolgård,
8-klassig flickskola, helsepension, börjar sitt femte läsår den 15 Sept. 1917, å Molstabergets egendom, Mölnbo.
Endast välartade barn mottagas.
Prospekt på begäran.
Anna Sundin.
Riks Mölnbo 4, (2 sign.) Adr.: Molstaberget, Mölnbo.

NYA KLÄDER

behöva barnen nu på våren!
Så stor har också efterfrågan varit på

BARNGARDEROBEN

ILLUSTRERADT MÅNADSBLAD FÖR BARNKLÄDERS FÖRFÄRDIGANDE
att både mars- & aprilnumren nu äro slutsålda!

Följande äldre nummer
kunna dock ännu erhållas till ett nedsatt pris af 20 öre pr ex.:

1916: januari, februari, mars, april, juli och augusti.
1917: 1 & 2 (dubbelnummer, pris 40 öre).

OBS!
Dubbelsidig mönsterbilaga gratis i hvarje häfte!
Insänd rekvisition jämte likvid i frimärken till
IDUNS EXPEDITION -:- STOCKHOLM.

MÄRKET MARKATTAN
GÖR TENN BLANKT SOM SILVER
OCH KOPPAR SOM GULD.
(HOS ALLA HANDLANDE.)
Sunlight Såpval Aktiebolag
Göteborg

Örebro Kindergartenseminarium,
Rikstelefon 1920.
Kurser för utbildandet af Kindergartenledarinnor samt uppfostrarinnor i hem, barnhem, barnkrubbor m. m. Goda platser anskaffas. Höstterminen börjar 15 September. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan
Fröken Maria Kjellmark.

Fröbel-Institutet i Norrköping
Utbildningskurser: A. för barnträdgårdar (Kindergarten), B. för uppfostrarinnekallet i allmänhet, C. för späda barns vård. Ansökningar till kurserna A och B böra insändas till undertecknade före den 10 juni. Prospekt sändes mot porto.
Ellen Moberg.
Maria Moberg.

Husmödrar
som önska tjänare och
Tjänare
som söka platser träffa säkrast sin publik genom att annonsera i dagliga aftontidningen
Eskilstuna-Kuriren
hvilken läses i nästan alla hem i stad och på landet inom Norra Södermanland och Västra Västmanland.
Uppl. cirka 13,000 ex.

Musikinstrument
Stor sortering af prima, väljusterade stråk- och blåsinstrument. Sextetter af förstklassig böhmisk tillverkning, svensk modell, till 375 och 600 kr. pr sextett. Talapparater, ljudskifvor med frälsningsarmestycken. Orglar och pianon, bästa fabrikat. Strängar och tillbehör till musikinstrument.
Tekn. art. med eget firmamärke:
Dentol,
förstklassigt antiseptiskt munvatten och dito tandpasta.

Skokräm,
terpentinfri och fri från alla för lädret skadliga ämnen.
Putspulver och putskräm,
bästa rengöringsmedel för metaller.
Illustr. varukatalog sändes på begäran gratis och franko.
Frälsningsarméns Handelsdepartement,
Östermalmsgat. 24 & 26, Sthlm 5.
Telefoner: Riks. 85 81. Allm. 68 72.
Filiäl: S. Allég. 9, Göteborg. R. T. 78 76.

Annonsera i Idun!

En svensk symaskin till hvarje svenskt hem.
Med solid konstruktion förenar Husqvarna symaskin teknisk fulländning i utförandet.
Den betalar sig!
Husqvarna
Symaskin

Skånska Handelsbanken.
Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.
Filiäler: { Södermalmstorg 8.
Sturegatan 32.
Uthyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i öppet eller slutet förvar.
Fondafdelning. Kassafack.
Idun utgifves denna vecka i A och B.